

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Miljøministeren gik behændigt uden om det faktum og det spørgsmål, der drejede sig om, hvordan man nu egentlig kunne få det med forenkling og afbureaukratisering til at hænge sammen med, at staklerne ude i erhvervslivet og borgerne nu, når denne lov er vedtaget, må konstatere, at nu skal embedsmændene til at sidde og pusle og nusse med 32 ministerbeføjelser, og de kan frygte, hvad der kommer ud af det. Er det det, ministeren betragter som forenkling og afbureaukratisering? Det gik ministeren meget behændigt uden om – jeg ville også have gjort det, hvis jeg var minister.

Så vil jeg i øvrigt sige til ministeren, at vi har ikke sagt direkte nej til lovforslaget her, for vi er godt klar over den trussel, der er, og som har været brugt til at banke Venstre og De Konservative på plads, og vi ved udmærket, at ministeren allerede forlods mente, at Fremskridtspartiet formentlig ville sige blankt nej, og derfor skulle Socialdemokratiet og SF jo have en pris for, at de ville gå med – i hvert fald i mindste mål Socialdemokratiet. Det passede faktisk godt i ministerens kram, og derfor har jeg ligesom lagt en blød linje i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 165:

Forslag til lov om naturbeskyttelse.

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 18/1 90).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 7 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 168:

Forslag til lov om Naturklagenævnet.

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).
(Fremsat 18/1 90).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

Ved debatten om ministerens redegørelse, der fandt sted i fredags, gav jeg på Socialdemokratiets vegne udtryk for, at vi kan tilslutte os de tre grundprincipper for miljølovgivningen, som ministeren har skitseret i sin redegørelse. Men jeg udtrykte også ved den lejlighed stærk tvivl om, hvorvidt disse principper rent faktisk er gennemført i de lovforslag, vi førstebehandler i dag. Vi savner en ordentlig analyse af de hidtidige love og af de instrumenter, der har været på natur- og miljøområdet, og dermed savner vi altså også en argumentation og en begrundelse for de ændringer, der nu foreslås.

Ser vi på lovforslag nr. L 165, forslaget om naturbeskyttelse, skal det indrømmes, at det indebærer forbedringer. Men det er en forunderlig blanding af forbedringer og forringelser. Ferske enge og overdrev er taget med i de beskyttede områder, ligesom også jord- og stendiger nu vil blive beskyttet. Der foreslås en udvidet adgang til skovene. Men muligheden for ophold i skovene, altså de områder, man kan opholde sig på, forringes. Det bliver lettere at lukke skovene. Cykling skal være tilladt i skovene i et vist omfang, men de områder, hvor man kan færdes, bliver mindre. Det er denne blanding, lovforslaget er præget af.

At grænsen for størrelsen af de beskyttede områder er væsentligt sænket, er en klar forbedring, en forbedring, som jeg dog ikke synes man har grund til at falde helt på halen over, for det fremsatte Det Radikale Venstre forslag om allerede i 1983, og der var faktisk også flertal for dette forslag. Men af uransagelige grunde – man kan jo tænke, hvilket tidspunkt foråret 1983 var, og hvad der var sket forinden – lod de sig tvinge af den daværende regering til at stemme for et af regeringen stillet ændringsforslag, som pillede alle forbedringerne ud af loven. Det var en særpræget oplevelse for os andre dengang. Men selv om forslagene altså egentlig burde have været gennemført for 7 år siden, så

[Dorte Bennedsen]

skal vi dog kvittere over for ministeren, at hun nu har taget dem med; det er forbedringer, som vi støtter.

I en pressemeddelelse af 16. januar sagde ministeren, at miljølovgivningen skulle forenkles, fordi, som det hed: »Overskuelige love gør det lettere for borgere, erhvervsliv og myndigheder at forstå hinanden.«

Med den bemærkning in mente gav jeg mig i kast med naturbeskyttelsesloven, og jeg må efter adskillige dages arbejde med forslaget helt stiltfærdigt sige til ministeren, at hendes intention ikke er lykkedes. Det er ikke ord som forenkling, overskuelighed og forståelse, der dukker op, når man har pløjet sig igennem de 98 paragraffer og de tilhørende 55 siders bemærkninger.

Personlig ville jeg overordentlig nødig til ekssamen i de mange paragraffer, i deres indbyrdes sammenhæng og i de konsekvenser, der må kunne drages af paragrafferne. Hovedårsagen til den manglende overskuelighed er de overordentlig mange ministerbemyndigelser på en lang række vigtige områder, hvor det stort set blot hedder: Nærmere regler vil blive udarbejdet senere.

Socialdemokratiet erkender – og jeg har sagt det ved en tidligere lejlighed – nødvendigheden af et vist omfang af bemyndigelser, hvis vi skal undgå en alt for stiv og uhåndterlig miljølovgivning, men med mere end 40 bemyndigelser i dette forslag er ministeren gået for vidt. På en lang række områder har forslaget karakter af en blankocheck, som ministeren kan udfylde efter forgodtbefindende, fordi hun heller ikke i bemærkningerne har givet ret mange antydninger af, hvad hendes intentioner egentlig er.

Jeg skal bare nævne et enkelt af de utallige eksempler, nemlig i § 72, hvor ministeren foreslår en hjemmel til at fastsætte gebyrer til dækning af myndighedernes omkostninger ved administration af loven. I bemærkningerne nævnes det summarisk, at der kan være tale om betaling for sager om tilladelser og dispensationer og ved behandling af klager. Hvad betyder det konkret – og sådan ude i den praktiske dagligdag? Jeg har endnu ikke mødt nogen, der kunne give mig et dækkende svar.

For god ordens skyld skal jeg understrege, at Socialdemokratiet er modstander af, at man i loven på den ene side giver en række frivillige organisationer nogle vigtige overvågningsop-

gaver og så på den anden side pålægger de samme organisationer, at de skal betale for behandlingen af de klager, som følger af, at de varetager de opgaver, som loven for øvrigt pålægger dem at varetage. Den type gebyrer vil ministeren ikke få vores tilslutning til.

Selv om princippet om bonuslokalplaner altså behandles i planloven – og det har vi gjort med en vis grundighed her i eftermiddag – så skal jeg alligevel gøre et par bemærkninger om dem, fordi de spiller en ikke uvæsentlig rolle også i dette forslag.

En række af de beskyttelsesbestemmelser, som ministeren med rette roser sig af, findes i §§ 3, 4 og 15–19. Men når man så når frem til § 69, så hedder det minsandten:

»Det kan i en lokalplan bestemmes, at forbudene i § 3, § 4 og §§ 15–19 ikke skal gælde i det omfang, forholdet er reguleret af lokalplanen.«

Og det forklares så i bemærkningerne således:

»For at sikre en så smidig administration som muligt og undgå dobbelt regulering af de samme forhold indeholder bestemmelserne en »bonusvirkning«, således at regulering i lokalplanen fortrænger den generelle regulering.«

Sådan omsat til ganske almindeligt, jævnt dansk beder ministeren os altså om først i Folketinget at vedtage nogle gode beskyttelsesregler, som skal sikre nogle truede naturområder, og derefter ønsker hun så indført et nyt princip om bonuslokalplaner, et princip, der indebærer, at alle de fine beskyttelsesregler kan skrottes. Det er der simpelt hen ingen ræson i, og Socialdemokratiet er modstander af den form for regelomgåelse, der faktisk ligger i bonuslokalplanerne. Jeg forstår også, at vi her i øvrigt er på linje med Miljøministeriets repræsentant i Arealudvalget.

Forslaget om at nedlægge fredningsnævne har unægtelig været genstand for megen debat gennem de sidste måneder og halve og hele år. Også her savner vi en ordentlig analyse af, hvorledes fredningsnævne har varetaget de opgaver, loven har pålagt dem. Og det havde vel heller ikke været for meget at forvente, at ministeren i det mindste havde søgt at argumentere for, at de foreslåede ændringer vil styrke fredningsarbejdet. Der tales meget i bemærkningerne om de administrative fordele ved en enstretiget struktur, mens man forgæves leder efter de fredningsmæssige fordele.

[Dorte Bennedsen]

Der er ingen tvivl om, at det arbejde, der er gjort af fredningsnævn og Overfredningsnævn gennem årtier, er af uvurderlig betydning, og det siger bemærkningerne jo også med rette.

Vi vil gerne være med til, at regelsættet om fredningsnævne moderniseres, men et behov for en modernisering begrundes ikke, at man nedlægger det hele af administrative hensyn. Vi mener, at man bør have et fredningsnævn for hvert amt, og vi vil også gerne se på arbejdsfordelingen mellem nævn og amt. Herved vil vi få et moderniseret fredningsinstitut, som kunne fortsætte de gode og velfungerende traditioner med både kommunal og amtskommunal medvirken ved uvildighed, offentlighed og den nære borgerkontakt i fredningsarbejdet.

Afslutningsvis skal jeg om forslaget sige, at der er ting i det, vi klart kan støtte, men der er også elementer, vi er modstandere af. Vores største problem er de mange, mange uklarheder i forbindelse med bemyndigelserne, uklarheder, der gør, at ingen kan få overblik over forslagets konsekvenser. I den form, det ligger nu, er det ikke godt nok, det trænger udpræget til en lang og grundig udvalgsbehandling, og vi vil gå konstruktivt ind i et sådant udvalgsarbejde i det håb, at vi kan opnå bred enighed om en udformning af loven, så den virkelig lever op til at være en naturbeskyttelseslov.

Om lovforslag nr. L 168 om Naturklagenævnet skal jeg ikke gøre mange bemærkninger. Vi har tidligere gennem årene ved adskillige lejligheder givet udtryk for, at vi er tilhængere af, at denne type nævn får en politisk sammensætning, sådan som ministeren jo også foreslår her. Men vi ønsker ikke i dag at tage stilling til selve forslagets materie, fordi det er meget nøje forbundet med de drøftelser, der under udvalgsarbejdet vil komme til at foregå om fredningsinstitutionens videre skæbne.

Rønholt (KF):

Da vores ordfører, hr. Grove, er bortrejst, skal jeg kort gøre rede for Det Konservative Folkepartis holdning til forslaget til lov om naturbeskyttelse og dernæst til forslaget til lov om Naturklagenævnet.

Fra konservativ side vil vi fremhæve forslaget om naturbeskyttelse som et godt og velafbalanceret forslag. Nøgleordene for forslagene kunne være samarbejde og samspil, for det er ikke mindst her, forslaget har sin styrke. Lov-

forslaget lægger først og fremmest op til et fornuftigt samarbejde mellem amter og private.

Dernæst er det afgørende for Det Konservative Folkeparti, at der er lagt op til en fornuftig regulering af offentlighedens adgang til naturen. Samarbejdet på dette område mellem ministeren og de private ejere tegner positivt, og det er vigtigt, ikke mindst set i relation til beskyttelsen af den private ejendomsret. Derfor lægger vi stor vægt på, at der, inden loven vedtages, skal udarbejdes en bekendtgørelse om disse forhold.

Nyskabelsen om nedsættelsen af grønne råd fortjener også ros. Også her er det det glidende samarbejde, som går igen i forslaget. Oprettelsen af de lokale naturråd med repræsentanter for de grønne organisationer, erhvervslivet, amterne og offentligheden vil efter vores opfattelse betyde, at de berørte parter vil kunne mødes om det runde bord, frem for at kommunikationen altid først skal foregå gennem pressen, ofte med en forplumring af debatten til følge. Dermed kan vi også håbe, at disse grupper kan opnå større forståelse for hinandens synspunkter.

Jeg vil også fremhæve samarbejdet, eller skal vi for en ordens skyld sige samspillet mellem menneskene og dyrene. Vi skal selvfølgelig i videst muligt omfang have adgang til vor natur. Men vi må ikke glemme at beskytte dyrenes tilholdssteder, og det gør lovforslaget da heller ikke. Lad mig bare nævne, at f.eks. al skov under 5 ha kan friholdes.

Som det fremgår af det, jeg har sagt, er vi i Det Konservative Folkeparti stærkt optaget af, at så mange som muligt skal kunne få så mange naturoplevelser som muligt. Men jeg tror, at mange – desværre ikke alle – kan forstå, at der er indbygget en konfliktrisiko, når ejendomsrettens fortolkning udhules. Alle har en meget kontant holdning til ejendomsretten i parcelhuskvarterer og sommerhusområder. Mere diffus er opfattelsen i det åbne land.

Det er min opfattelse, at langt de fleste naturselskere forstår hensynet til det åbne lands ejere og til skovejere. Men jeg må tilsvarende tilstå, at der allerede med de nuværende adgangsregler findes folk, der ikke viser hensyn og respekt for ejendomsretten eller for den sags skyld respekt for naturen. Heldigvis er det for det meste manglende kendskab og en vis portion hensynsløshed, men i enkelte tilfælde skyldes det

[Rønhoft]

dog bevidste provokationer, som er med til at nedbryde den tillid og forståelse mellem brugerne og ejerne af naturen. Jeg tænker ikke i denne forbindelse på unge ryttere, der tror, at alle grønne marker er græsmarker, hvor det næppe kan skade at tage en lille galop. Jeg tænker heller ikke på de unge mennesker, der er blevet pålagt at lufte jagthunden og i ren og skær barmhjertighed over for dyret slipper det løs i områder og på tidspunkter af året, hvor det kan øve skade på vildtet. Nej, jeg tænker på de få, der hensynsløst demonstrerer, at det åbne land er folkets eje og til folkets disposition.

Lad mig nævne et par eksempler på grov overtrædelse af respekten for ejendomsretten og af respekten for naturen. Jeg har i to tilfælde inden for de sidste par år oplevet, at folk har tømt en trailer med affald langs levende hegn ude langs små, ringe befærdede markveje. Det var måske for at spare en afgift til affaldsdepotet. I begge tilfælde kunne en underskrift og adresse på en krydsogtværs afsløre synderne. Det fortrød de senere.

Også luftning af hunde, især jagthunde, kan give anledning til konflikter.

Jeg nævner disse forhold for at opfordre alle de grønne råd til at medvirke til, at den slags overtrædelser undgås. Også grundejerforeninger og spejdernes organisationer kan bidrage til, at intentionerne i loven efterleves. Også miljøministeren kan i forbindelse med udarbejdelse af bekendtgørelser medvirke til, at der bruges flere kræfter på oplysning om, hvordan man bruger naturen. Og lad mig så for en ordens skyld tilføje, at al den oplysning ikke kun er for at imødekomme landmænd og skovejere, men også af hensyn til dyrelivet, faunaen.

Vi sammenligner os ofte med landene omkring os. Men i denne forbindelse er det vanskeligt, al den stund naturarealerne i forhold til befolkningstætheden er væsentlig mindre i Danmark end f.eks. Sverige, Norge, Finland, Tyskland og England. Der er altså en risiko for, at sliddet på vor sparsomme natur, især i Østdanmark, kan lide uoprettelig skade.

Ved udarbejdelsen af bekendtgørelser i forbindelse med de mange bemyndigelser, der ligger i disse lovforslag, skal jeg henstille til miljøministeren, at man tager hensyn til de mange modstridende interesser, der er indarbejdet i lovforslagene.

Endelig skal jeg sige et par ord om oprettelsen af et naturklagenævn, som er en nyskabelse, en god nyskabelse, og som skal ses i sammenhæng med nedlæggelsen af fredningsnævnene og Overfredningsnævnet. Det har været kendetegnet for alle høringsvar, uanset fra hvilken side de er kommet, at nedlæggelsen af fredningsnævnene og Overfredningsnævnet blev opfattet som et angreb på retstilstanden. Jeg kan hertil sige, at jeg er glad for, at ministeren har indset behovet for et naturklagenævn.

Naturklagenævnet bliver herefter fælles klagenævn for klagesagerne i de fire af lovene i miljøpakken, altså undtagen miljøbeskyttelsesloven. Det fremgår, at ministeren forventer, at Naturklagenævnet årligt skal behandle mellem 150 og 200 sager. Dermed skulle det være sikret, at nævnet ikke bliver en bureaukratisk stopklods i forhold til borgernes klagemuligheder. Det synes vi er overordentlig positivt. Det bliver altså hverken et mark- og vejfredsnævn eller hegnssyn.

Samlet vil jeg sige, at Det Konservative Folkeparti ser positivt på forslagene og ser frem til et grundigt og konstruktivt udvalgsamarbejde.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det, der undrer mig mest efter at have hørt den konservative ordfører, er faktisk slutbemærkningen, nemlig at De Konservative ser positivt på lovforslaget. Det vil altså sige, at De Konservative og formentlig også Venstre ser positivt på, at den private ejendomsret bliver tilsidesat, som det sker i § 23, § 24 osv. i dette lovforslag. Man ser positivt på, at udyrkede arealer nu skal være åbne for færdsel til fods og kortvarigt ophold. Blåse være med den private ejendomsret. Man ser positivt på, at offentligheden ikke må forhindres eller vanskeliggøres adgang, at der ikke må opsættes usædvanlige hegn, som man siger, trods det at alle og enhver ved, at af hensyn til rådyr og lign. bliver der sat hegn op. De må ikke sættes op mere, fordi offentligheden skal have adgang til alle steder at kunne trampe al nyplantning m.v. ned.

Det, vi kan konstatere, er altså, at dette åbent er, hvad Venstre og De Konservative har fået ud af deres indflydelse på forhandlingerne med miljøministeren. Det er da en konstatering.

(Kort bemærkning).

Rønholt (KF):

Jeg kan afsløre over for hr. Knud Lind, at ejendomsretten i den nuværende lovgivning allerede er en smule diffus, og at tilblivelsen af lovforslaget er sket ved forhandling, hvor vi har bøjet hensynene mod hinanden. Også vi har indset nødvendigheden af og behovet for, at offentligheden får større adgang dér, hvor det kan ske i forståelse med erhvervslivet og med private ejere. Det er denne vanskelige proces, som vi netop har bedt miljøministeren om at forstå sammenhængen i ved udarbejdelsen af reglerne.

Her er altså nogle følelser, som man meget let træder på, men hvis man tager hensyn både til naturen og til folks mulighed for at færdes i den – jf. de eksempler, jeg nævnte i min ordførertale – skulle det være muligt at tilgodese begge hensyn. Vi vil gerne medvirke til, at så mange som muligt får adgang til naturoplevelser, også flere end i dag, men det kræver vejledning og oplysning. Det er det, vi har peget på.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Der er noget, som den konservative ordfører har misforstået, for selv om lovforslaget er fyldt med ministerbeføjelser som aldrig før, er der lige netop på dette område ikke nogen ministerbeføjelser; dér kan ikke tages fejl af noget som helst. Dér er teksten fuldstændig klar, og den siger reelt, at den private ejendomsret er væk. Hvis hr. Rønholt havde læst § 23, var der ikke noget at komme med bagefter.

Hr. Rønholt siger, »hvor det kan ske i forståelse med erhvervslivet«. Der er ikke noget med forståelse med erhvervslivet her. I § 23 står, at skove er åbne for færdsel osv., at offentlighedens adgang ikke må forhindres eller vanskeliggøres, og at der ikke må opsættes usædvanlige hegn. Udyrkede arealer er åbne. Udyrkede arealer, læg vel mærke til det! Det vil altså sige dér, hvor man har vekseldrift, hvor man lige et enkelt år har lagt det ud, så der ikke dyrkes noget på det, det er også udyrkede arealer.

Det er derfor, jeg hele tiden siger, at der ikke er nogen som helst tvivl i §§ 23 og 24. Vi konstaterer, at De Konservative og Venstre blæser på den private ejendomsret, for det er det, der står i §§ 23 og 24.

(Kort bemærkning).

Rønholt (KF):

Der er noget, hr. Knud Lind overser, og det er virkeligheden.

Jeg er begunstiget ved selv at råde over et dejligt stykke natur, jeg betaler i hvert fald kreditforeningsydelse af det. Jeg har ikke noget imod, at andre mennesker har nogle oplevelser ved at befærde disse arealer, heller ikke i en skov eller langs med nogle udyrkede arealer, når blot man tager hensyn til lokale interesser. Virkeligheden er, at jeg møder disse mennesker hver dag, når jeg er hjemme, og at vi færdes sammen i forståelse med hinanden. Det er virkeligheden masser af steder i landet. Det, vi gør nu, er at åbne en lille smule op, så det kan reguleres lovmæssigt. Hvorfor ikke, hvis ikke det er til gene for nogen? Og det føler vi altså ikke det er. Men bemærk, hr. Knud Lind, virkeligheden ser anderledes ud!

Gade (SF):

Egentlig kan det være forfriskende at begynde på ny at skrive en lov fra grunden af, men det krav, der skal gælde for en ny naturbeskyttelseslov, må for SF være, at loven sikrer to ting. Den ene er, at vi får klare forbedringer på naturbeskyttelsesområdet, og den anden, at vi får en administrativt set bedre lov. I det lys har vi vurderet forslaget, og det vil vi også gøre i udvalgsarbejdet.

Danmarks Sportsfiskerforbund påpeger i deres henvendelse til Folketinget, at det er den manglende håndhævelse af miljølovene, der er grunden til, at de ikke har levet op til forventningerne, og at de nye love ikke lægger op til en skærpet håndhævelse, et synspunkt, som SF overordnet er ganske enig i.

Det betyder selvfølgelig ikke, at vi ikke mener, der er brug for forbedringer og ny lovgivning, men det er altså den situation, vi går ud fra, når vi skal diskutere disse love. Vi ser endog i det forslag, vi nu sidder med, at en lang række gode regler om f.eks. beskyttelse af heder, moser, strandenge m.v. bare kan fjernes ved en såkaldt bonuslokalplan. Det ser altså vældig effektivt og naturbeskyttende ud, men kan klart undermineres lokalt, og det er ikke acceptabelt for SF.

En lille bibemærkning: Når vi snakker om EF-regler, er vi alle sammen enige om, at man har et minimumsgulv, som alle skal rette sig ef-

[Gade]

ter, og at man derefter kan gå videre. Så er det egentlig interessant, at vi her bygger en modsat tankegang op, som siger, at vi har en målsætning, men den kan man gå under f.eks. lokalt.

Vi værdsætter, at loven indarbejder de forbedringer, som for snart længe siden blev aftalt mellem Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre på sidstnævntes initiativ, og vi har også noteret andre forbedringer: at fredning er mulig på fiskeriterritoriet, om end det er lidt for forsigtigt udtrykt, og at vi har fået mere sikre bræmmebestemmelser langs vandløb – det skal jeg komme tilbage til – men selve det, at vi har fået et meterantal, der er anderledes end tidligere, vil jeg godt tage med på den side.

Når der bliver tale om en helt ny lov, havde jeg håbet på en, der for alvor kunne blive en naturbeskyttelseslov for 1990'erne. Efter SF's opfattelse bør en sådan indeholde både bedre beskyttelse af naturen og en sikring af bedre adgang til naturoplevelser. Det er de to hensyn, der skal forenes, og som ikke altid hænger sammen. De skal afbalanceres, og her mangler forslaget visioner.

Punkt 1. Bræmmerne langs vandløbene er for små. 3 m må være udgangspunktet for alle vandløb med adgang til afvigelse i op- og nedadgående retning i stedet for det system med klassificering osv., som er opbygget.

Punkt 2. Som jeg har forstået lovforslaget, er det ikke tilstrækkeligt at fastholde status quo med hensyn til dyrkning af korn på engarealer. Målsætningen om at skabe grønne enge burde faktisk være klar i en lov om naturbeskyttelse. Så kunne metoderne måske overlades til lokalinitiativer, men målsætningen burde klart fremgå af lovgivningen. Nu er det næsten kun en status quo-målsætning, der er fremhævet, synes jeg.

Punkt 3. Det åbne land bør åbnes nu. Det skal efter vores opfattelse gøres ved denne lov og kan ikke overlades til bekendtgørelsesskrivning. Netop i de kommende år bliver presset på sårbar natur stadig voldsommere, og det rejser spørgsmålet om, hvordan vi skal reagere på det. Der er kun én fornuftig reaktion på det, nemlig i en langt større udstrækning at åbne adgangen til den natur, der ikke er så sårbar.

Jeg er enig med hr. Rønholt i, at man skal afbalancere, men jeg er totalt uenig i den tone, der prægede hr. Rønholts indlæg. Det, der nu er brug for, er faktisk at få en helt anden adgang

til naturen. Det betyder, at vi ikke skal have alle disse undtagelser, men at vi også skal diskutere adgang til småskove, adgang for fredelige kanofolk og andre til bræmmer langs vandløb osv. I den sammenhæng vil jeg påpege, som også fru Dorte Bennedsen var inde på, at det er lidt absurd at opleve, at der faktisk sker svækkelser og forringelser. Selv om der er forbedringer, er der altså også forringelser. Sidst er de påpeget i den skrivelse, som Danmarks Naturfredningsforening har sendt til os i dag.

Som punkt 4 vil jeg fremhæve, at fredning af alle havbundstyper bør være bedre i en lovgivning for 1990'erne.

Der er altså nok at tage fat på, hvis vi skal have en fremadrettet lov, og vi vil også i udvalgsarbejdet meget seriøst gennemarbejde forslaget og bl.a. drøfte disse fire ønsker om forbedringer.

Vi kan ikke se argumenter for at ophæve fredningsnævnene. De har vist sig at arbejde ret godt, og vi ser ikke nogen fordel i, at deres kompetence flyttes til amtsrådet. På den anden side kunne vi se en fordel i kun at have 1 pr. amt. Dermed bliver det selvfølgelig også svært for os at se nøjagtig den samme begrundelse som ministeren for at oprette grønne råd, men i stedet vil vi gerne drøfte deres formål og kompetence, f.eks. en høringskompetence. De kunne være meget gavnlige, hvis det blev steder, hvor lokale foreninger, grupper m.m. havde mulighed for at formulere forslag direkte til amtsrådet om den samlede miljøtilstand. Det ville være en lokal indflydelse, der kunne mærkes, og ville kunne trække klart i retning af beskyttelse af miljøet.

Vi ønsker fortsat, at der skal være særlig mulighed for at frede på grund af beliggenhed, og som jeg har sagt tidligere, vil vi kraftigt modsætte os de forringelser, der ligger i forhold til adgang til naturområder.

Hr. Leif Hermann vil i et senere indlæg redegøre for vore synspunkter på Naturklagenævnet.

Det andet område, man kan vurdere et sådant forslag efter, er, om det administrativt er en landvinding, og vi har altså ikke kunnet se de proklamerede administrative lettelser.

Egentlig er jeg tiltalt af en flot, samlet lov om naturbeskyttelse, en lov om, hvordan vi vil have naturen i 1990'erne, og derfor er vi ikke imod et udvalgsarbejde på det foreliggende grundlag.

[Gade]

Med de ret kritiske bemærkninger om indholdet håber jeg, udvalget får mulighed for grundigt at vurdere det, vi mener er problematisk i den nuværende situation, og især det, som vi tror er de vigtige ting i 1990'erne. Det er min hovedtanke, at det faktisk ikke er det, der har været udgangspunktet for dette forslag, og det er kedeligt, når det er en lov, som bryder op og i hvert fald bliver erklæret for nyskabende. Det er ikke det, der har præget den.

Hanne Severinsen (V):

Også i lov om naturbeskyttelse er der tale om forenkling af et større lovkompleks. Når man taler så meget om ministerbemyndigelser, er det vigtigt at gøre sig klart, at når man sammen skriver love og derved også får bemyndigelserne mere frem i lyset, ser det voldsomt ud, men det behøver altså ikke at være voldsommere, end det har været tidligere.

Jeg hæfter mig først og fremmest ved, at bemyndigelser skal forhandles med de berørte organisationer, og derfor er jeg overbevist om, at ministeren vil sørge for, at der kommer nogle ordentlige bekendtgørelser ud af de bemyndigelser.

Det er vigtigt, at vi bevarer naturens mangfoldighed, og at vi sikrer gode levesteder for truede plante- og dyrearter. Det skylder vi fremtidige generationer. Derfor er det også vigtigt, at vi sammenholder beskyttelse af naturen med de manges adgang til den. Der skal vi have fundet den rigtige balance.

Jeg synes, det er udmærket, at amtet får indflydelse på, hvordan vi rent faktisk skal administrere adgangen, for – som også hr. Rønholt nævnte – der er en bestående retstilstand, og man kan sige, at det, vi sådan set gør, er at nedskrive, hvad der allerede sker – og det er måske ikke så dårligt – samtidig med at vi får nogle grønne råd, så vi kan diskutere, hvordan vi på en god måde afvejer på den ene side beskyttelsen af naturen og på den anden side adgangen til naturen.

Vi skal naturligvis også sikre, at den private ejendomsret bliver beskyttet, og derfor er det vigtigt, at man ikke kan komme for tæt på beboelsejendomme.

Vi synes, det er praktisk, at amtet nu får den fredningsbeføjelse, som hidtil har ligget i fredningsnævnet og Overfredningsnævnet. Det giver en mere fleksibel planlægning. Det er jo amtet,

der skal overskue, hvordan regionens fremtid skal blive. Det er også derved, amtet identificerer, hvor der er brug for beskyttelse, og det kan de altså gå i gang med.

Man har indarbejdet et naturklagenavn, og dets sammensætning skal vi se nærmere på, men jeg tror, man vil opdage, at da sammensætningen i virkeligheden ligner fredningsnævnet, er det måske ikke nogen dårlig løsning, man har fundet, nemlig at amtet bliver den udførende kraft, som skal finde ud af, hvor problemerne ligger. Det synes jeg må være helt rimeligt. Nu har vi i 20 år haft amterne som et folkevalgt element, og det bliver dem, der skal varetage det åbne lands interesser, og vi må også regne med, at de er de bedste til det.

Jeg synes også, det er udmærket, at man afbureaukratiserer spørgsmålet om, hvordan kommunerne skal administrere beskyttelseslinjer i byzonen. Vi er helt overbevist om, at når man først har lavet beskyttelseslinjer, kan man i amter og kommuner læse indenad og administrere efter det.

Vi vil også, som vi gjorde ved behandlingen af planlovene, understrege, at vi tror, at de folkevalgte kan administrere det, og at det vil komme til at fungere udmærket. Der kan selvfølgelig godt som i vores parti være diskussion om biotopstørrelser og den slags, men jeg tror, at vi her har fundet en god balance. Vi vil i hvert fald arbejde på, at vi får en konstruktiv udvalgsbehandling om det.

Knud Lind (FP):

Jeg vil citere lidt fra dette lovforslag for ligesom at understrege, hvor galt det står til.

§ 3, stk. 3: »Ministerens kan fastsætte regler om, i hvilket omfang gødsning er tilladt på de arealer, som er beskyttet efter stk. 1 og 2, og som hidtil har været godet.«

§ 5, stk. 1: »Ministerens kan fastsætte regler om . . . . . « dit og dat.

§ 5, stk. 2: »Ministerens kan fastsætte regler . . . . . «.

§ 6: »Ministerens kan fastsætte regler . . . . . «.

§ 7: »Ministerens kan fastsætte regler . . . . . «.

§ 8: »Miljøministerens kan fastsætte regler . . . . . «. Der er dog en lille nuance, men vi skal helt hen i § 8, før vi får den.

Sådan fortsætter det i én uendelighed. Man kan spørge sig selv, hvad årsagen er. Er det en enevældig miljøminister, eller er det embeds-

[Knud Lind]

mændenes totale overtagelse af det lovgivende arbejde? Jeg er bange for, at det er det sidste. Med al ære og respekt for miljøministeren, og selv om dette er miljøministerens livsværk, er jeg alligevel bange for, at det er embedsmændene, der gerne vil styre det hele. Man bliver lidt betænkelig ved den forenkling og afbureaukratisering, der tales om. Det er nemlig 2. hold, vi er i gang med her. I den første var der 32 »Miljøministeren kan« osv.

Fremskridtspartiet kan tilslutte sig Fremskridtspartiets holdning fra 1973 om, at forureneren selv betaler, hvilket senere er blevet ministerens holdning, men vi kan ikke helt støtte ministerens lovforslag om naturbeskyttelse i dets – det skynder jeg mig at sige, så vi ikke ryger af forhandlingsvognen – nuværende form, eller sagt på en forhandlingsvenlig måde: ikke ud i alle enkeltheder.

Vi kan støtte ministeren i spørgsmålet om gebyrer – det var dog altid noget, så er vi vel ikke helt roget af – f.eks. vedrørende klagesager; det hørte jeg andre ikke rigtig var indforstået med.

Det, Fremskridtspartiet er imod, er den direkte lovfæstelse af, at den private ejendomsret efter paragrafferne i dette lovforslag bliver trådt under fode i ordets egentlige forstand.

Jeg vil også godt sige, at alle disse bemyndigelsesparagraffer undrer én. Jeg nævnte sidste gang, hvordan man, når man gravede grus op, skulle kigge op til luftfarten, for den kunne man også skade. Her er der bestemmelser om friluftsklamer – man er godt i gang med enkelthederne – og man ser det fuldstændig absurde i § 21, ifølge hvilken man godt kan stille dem op, hvis de ikke er synlige over store afstande. Så er der jo ikke en eneste sjæl, der er interesseret i at stille dem op. Der er altså nogle absurditeter i dette lovforslag, og det værste, vil jeg nok sige, er § 24, hvor man i stk. 1 taler om kortvarigt ophold og senere i stk. 4 om, at »bestemmelsen i stk. 1, 1. punktum, ikke gælder privatejede arealer, der i deres helhed er forsvarligt hegnede.« Jeg kan levende forestille mig, hvad det vil betyde, når det går op for befolkningen, hvad det drejer sig om: brug af masser af hegnsmateriale. De forskellige materialister får virkelig solgt noget, når det går op for befolkningen, at der er den undtagelse. Jeg er ikke sikker på, det lige var det, som miljøministeren havde troet på.

Så vil jeg også sige til miljøministeren, at der er nogle problemer vedrørende det offentliges adgang til skove; bl.a. skriver man, at offentlighedens adgang ikke må forhindres eller vanskeliggøres, og at der ikke må opsættes usædvanlige hegn omkring skove. Da det mange steder er normalt at opsætte vildthejn, må man spørge, om det er usædvanlige hegn, for fortolkningerne er jo meget forskellige og hviler på det, der hedder »ministeren kan fastsætte regler«, og ministeren kan dit og dat. Vi må sige, at der er en hel del i dette lovforslag, som vi ikke kan lide.

Personlig begriber jeg ikke, hvorledes Venstre har kunnet gå ind for det. De må have sovet i timen, da de førte disse forhandlinger, for der er en hel del ting, der er så grelle, at man enten ikke har været til stede under forhandlingerne eller har sovet i timen. Hvor er Venstres og De Konservatives indflydelse på disse lovforslag? Jeg har endnu ikke kunnet finde den.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Til den sidste standard vil jeg sige, at der er tale om en samlet afvejning, og at jeg faktisk ikke har sovet i timen, heller ikke da det gjaldt § 21.

En af de mere pudsige bemærkninger, som hr. Knud Lind kom med, var om reklamer. Jeg tror da, vi alle sammen kan være enige om, at der ikke skal være reklamer i det åbne land, men denne undtagelsesbestemmelse er faktisk medtaget af hensyn til det private erhvervsliv, som er ved at udvikle sig i det åbne land, og som jeg har indtryk af hr. Knud Lind netop er interesseret i få mulighed for at udvikle sig f.eks. i en nedlagt landbrugsejendom. Nu kan man faktisk godt skrive: Her er adgang til den og den virksomhed. Det var faktisk bare det, man ville opnå.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg kan forstå, at Venstres indflydelse på dette lovforslag begrænser sig til usynlige reklamer ved indgangen.

Marianne Jelved (RV):

Jeg skal nævne nogle af de ting, som jeg synes er ganske udmærkede i de to lovforslag, vi behandler.

[Marianne Jelved]

Beskyttelsesbestemmelserne udvides, og det har Det Radikale Venstre arbejdet for igennem mange år. Vi er glade for, at regeringen er blevet enig om det, der nu står i lovforslaget. Der sker også en generel beskyttelse af sten- og jorddiger. Det synes vi også er en god ting. Vi er helt indstillet på, at de beskyttelseslinjer, vi kender fra strandbeskyttelse, sø- og åbeskyttelse osv., overføres til amtsrådene og nogle af dem til kommunalbestyrelserne. Vi går stadig væk ind for decentralisering.

Der er også visse udvidelser af offentlighedens adgang til naturområder, og dér er vi helt enige i – det har vi haft mange diskussioner om ikke kun i regeringspartierne, men også internt i Det Radikale Venstre – at det er en balance mellem at åbne for adgangen og at sikre beskyttelse af sårbare områder.

Der bliver også en forbedret mulighed for kontrol med, at beskyttelse af planter og dyr bliver bedre bl.a. for at sikre uheldige virkninger i eller ændringer af vores vilde dyre- og planteliv.

Fredninger opretholdes. Man skulle næsten tro, det ikke var sandt, efter al den debat, der har været, men fredninger opretholdes som et styringsmiddel for at sikre særlige naturområder. Fredningsnævnet nedlægges som bekendt, og amtsrådene overtager kompetencen. Det har der været utrolig megen kritik af, og jeg har endnu ikke forstået – men det kan være, jeg kommer til det i løbet af de næste måneder – hvorfor amtsrådene skulle være dårligere til at varetage fredningsopgaverne, end fredningsnævnene er det i dag. Eller sagt på en anden måde: Hvorfor kan amtsrådene ikke være lige så gode til at varetage fredningerne som fredningsnævnene?

Vi er meget optaget af Naturklagenævnet, der skal erstatte Overfredningsnævnet, og mener, at den sammensætning, det har fået, er et columbusæg, men vi er selvfølgelig parat til at lytte til, hvad andre ordførere har sagt, og vil også drøfte det grundigt.

Vi synes, det er godt, at der nu sikres mulighed for, at ministeren kan fastsætte regler for pleje også af fredede arealer, som ikke har fået den pleje, som de burde have.

Vi synes også, det er udmærket, at man forenkler klageadgangen og deler den op i nogle kategorier, så særlige sager med væsentlige interesser i forhold til lovgivningens formål går

videre til Naturklagenævnet, også fredningssager, ekspropriationssager, mens andre sager kan gå til miljøministeren.

Jeg vil slutte med at fremhæve de grønne råd som et meget væsentligt element i lovgivningen. Her får man lokale interesser omkring det samme bord, erhvervsinteresser, naturinteresser, og jeg tror, det bliver et utrolig værdifuldt forum for debatten, diskussionen og rådgivningen til amtsrådene for de miljøinteresser, der skal varetages lokalt under lokale hensyn og ikke mindst med respekt for formålet med lovgivningen.

Generelt er det to meget udmærkede lovforslag, som selvfølgelig skal have kritiske bemærkninger med fra oppositionen, men også fortjener en god og saglig udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Det er fru Marianne Jelveds betragtninger om fredningsnævn kontra amterne, der får mig herop.

Fru Marianne Jelved spurgte, hvorfor amterne er dårligere eller ikke lige så gode. Så vil jeg godt lidt forsigtigt gøre fru Marianne Jelved opmærksom på, at det er fru Marianne Jelveds regering, der foreslår at nedlægge fredningsnævnene og flytte kompetencen over i amterne. Derfor er spørgsmålet helt forkert stillet. Det spørgsmål, som fru Marianne Jelved skal svare på, er, om erfaringerne med fredningsnævnene er sådan, at det bliver bedre at få det lagt over i amterne, og derefter bevise det over for os andre.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Egentlig synes jeg, det er en ganske interessant betragtning, hr. Gade kommer med.

Jeg kan forstå, at hvis der ikke er et eller andet at udsætte på én gang etablerede institutioner i dette land, skal de bevares for tid og evighed. Det er sådan set det, jeg hører SF's ordfører sige.

Fredningsnævnene har fungeret udmærket. Der ligger en intention om at forenkle tingene, at placere et ansvar hos de folkevalgte, der vælges af lokale vælgere, i dette tilfælde ved et amtsrådsvalg, så deres ansvar og kompetence udvides og de får nogle opgaver, som gør dem

[Marianne Jelved]

ansvarlige for miljøet i det område, hvor de nu er valgt. Det er en af hovedintentionerne.

Derfor spørger jeg mig selv: Er det nødvendigt, at vi har et fredningsnævn og et amtsråd? Nej, det tror jeg ikke. Jeg tror, at det folkevalgte amtsråd kan varetage fredningsopgaver nøjagtig lige så velkvalificeret, som fredningsnævnene har gjort det.

Der næst bliver mit næste spørgsmål: Jamen skal vi så nødvendigvis bevare fredningsnævnene? Og dér har jeg så taget mod til mig sammen med minsteren, Venstre og De Konservative og sagt: Nej, det behøver vi ikke.

Men jeg har ikke fået andet svar på, hvorfor det er nødvendigt at fastholde fredningsnævnene, end at de har gjort arbejdet godt nok indtil nu. Det svar er ikke godt nok for mig, hr. Gade. Jeg bliver nødt til at bede om at få at vide, hvorfor amtsrådene ikke kan varetage den opgave lige så godt.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Der er tre, der har bedt om korte bemærkninger. Vi tager dem i den rækkefølge, de indtegnede har.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg stiller det krav til mig selv, fru Marianne Jelved, at hvis jeg stiller forslag om, at noget skal ændres, kan jeg argumentere godt, sagligt og stærkt for det. Det er det, der også manglede i fru Marianne Jelveds indlæg her.

Så bruger fru Marianne Jelved en gummiformulering, der hedder forenkling. All right, så kan vi vurdere forenklingseffekten og kigge på i udvalgsarbejdet, hvor meget forenkling der er. Det hører da med i billedet, men det er ikke det vigtigste for os. Det vigtigste i denne forbindelse er at sikre miljøet, og så mener jeg, at fru Marianne Jelved igen vender den om i slutreplikken og siger, at det er mig, der skal argumentere.

Hvis jeg havde lavet et forslag om at ændre tilstanden på det her område, skal jeg love fru Marianne Jelved, at jeg havde argumenteret betydelig bedre, end regeringen gør for sin ændring her.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Nemt er det jo ikke. Hvis fru Marianne Jelved havde lyttet til ministeren under behandlingen af det foregående lovforslag, så kastede ministeren sig ud i et, synes jeg, temmelig ubehersket angreb på den danske dommerstand. Jeg ved ikke rigtig, hvad det var, de havde lavet, men de er i hvert fald formænd for de fredningsnævne, der sidder i øjeblikket.

Yderligere er det jo således, at ministeren argumenterer i det ret fyldige materiale, vi har fået som bilag til lovforslagene, med, at der går lang tid ved behandling af egentlige frednings-sager ved fredningsnævnene. Men det er jo ikke sandsynligt, at man ikke nøjagtig lige så godt kunne have rationaliseret selve proceduren for fredningen og bibeholdt den i organer, som ingen, overhovedet ingen, har kritiseret.

Og så vil jeg gerne sige til fru Marianne Jelved, at det hjælper altså ikke noget at komme løbende med denne her med, at de folkevalgte skal have ansvaret. Det folkevalgte element er i flertal i fredningsnævnene, der sidder et amtsrådsmedlem, et kommunalbestyrelsesmedlem og en fredningsdommer. Jeg vil gerne vide, hvor det er, ansvarsforflygtigheden ligger. Hvad er det, der egentlig er problemet med fredningsnævnene ud over ekspeditionstiderne på fredningssagerne, som vi kan ordne på anden vis? Hvad er det ved selve institutionen, fru Marianne Jelved ikke kan have med at gøre? Er det det forhold, at der medvirker en dommer?

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Det er jo en kendt erfaring, at hvis man mangler argumenter, bliver det bedste forsvar et angreb, og det kom fru Marianne Jelved jo også med her, idet hun sagde, at holdningen hos os, der ikke synes, det er en god idé at nedlægge fredningsnævnene, er, at alt, hvad vi overhovedet har her i verden, bare skal bestå uden videre og ukritisk, og vi skal svare på spørgsmålet, om amterne ikke er gode nok til at overtage dette her.

Det må dog være rimeligt, som også hr. Gade var inde på, at når man kommer med et forslag, har man gjort sig nogle overvejelser om, hvorfor man kommer med det. Man kan komme med nogle analyser og nogle begrundelser. Man kan drøfte fordele ved, at det placeres hos amterne, og åbent pege på, om der skulle være problemer ved at placere det hos amterne.

[Dorte Bennedsen]

Alt dette mangler i bemærkningerne til lovforslaget. Der står bare, at det vil give en estrengt myndighedsstruktur og skabe større sammenhæng. Der er ingen analyser, der er ingen overvejelser. Der er nogen kritik af tidsforbruget, hvor man jo også skriver – jeg kunne ikke rigtig finde ud af, om jeg skulle le eller græde, da jeg læste det:

»... men en væsentlig omstændighed er, at fredningsnævnenes formænd har deres hverv som bijob og uden sekretariatsbistand.«

Dette problem kunne jo godt løses, uden at man ligefrem nedlagde alle fredningsnævne. Man kunne gå ind og se på en ordentlig rationel funktion af dem og en ordentlig bistand til dem. Jeg synes, det må være rimeligt, at vi får et argument for, hvorfor denne fredningsinstitution, som bemærkningerne jo også roser, pludselig skal laves om til noget andet.

Jeg vil ikke udelukke, at ministeren kan have nogle argumenter for det, men jeg beder om at få dem at høre, for indtil da må jeg sige, at som jeg læser dette her, må Socialdemokratiet være modstander af nedlæggelse af fredningsnævne.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Jeg betragter faktisk det her spørgsmål som alvorligt og seriøst og tager også de svar og spørgsmål, der bliver stillet fra andre ordførere, på samme måde. Og der er i og for sig ikke noget i vejen med institutionen fredningsnævn, hverken sammensætning eller arbejde osv. Jeg har ikke ét ord at kritisere, og jeg kan i øvrigt sige, at der sidder utrolig mange radikale tilidsfolk rundt om i diverse fredningsnævn, så det har også været utrolig meget diskuteret internt, kan jeg oplyse.

Men jo mere vi har diskuteret det, des mere er jeg nået frem dertil, at når jeg går ind for at afskaffe fredningsnævne, er det, fordi jeg mener, at det er vigtigt at fastholde nogle kompetencer og opgaver og ansvar, i dette tilfælde i amtsrådene. Jeg mener, at amtsrådene vil være velkvalificerede og gode til at varetage denne opgave, og de får hele det store miljøområde under deres kompetence, altså en helhed, nogle sammenhænge. Som forhenværende kommunalpolitiker synes jeg, det er utrolig vigtigt, og jeg ser det som en af mulighederne for at skabe den sammenhæng for amtsrådene.

Når jeg så er færdig med at tænke i de baner, spørger jeg mig selv, hvorfor alle andre er så meget imod det. Hvorfor tror man ikke, at amtsrådene kan varetage de opgaver, som fredningsnævne kan varetage i dag? Og jeg anerkender så, at jeg ikke kan få noget svar i dag, men jeg bliver ved med at stille det spørgsmål, indtil jeg får en forståelse for, hvorfor man f.eks. i Socialdemokratiet og SF ikke kan svare på det. Jeg anerkender, jeg har ikke de analyser og statistikker, og hvad der ellers kan være, men nu taler jeg om politik, og derfor forstår jeg ikke, hvorfor man har den opfattelse, at de opgaver ikke kan varetages i amtsrådene i dag.

Duetoft (CD):

I forslagene her er der mange gode ting, selv om de efter vores opfattelse også er belastet af den bemyndigelsesdiskussion, som jeg ikke gik ind i i første omgang med de øvrige forslag, men som jeg da godt vil nævne her. Vi synes heller ikke, det er lykken med de mange bemyndigelser, og vi er da også lidt bekymrede over, at en række beslutninger flyttes fra folkevalgte organer og over til noget mere flyvsk.

Men jeg vil nok sige, at fru Hanne Severinsens argument var ikke særlig velvalgt, nemlig at de havde jo altid været der, så nu så de bare lidt voldsommere ud, og derfor gjorde det ikke så meget. Det kunne jo godt være, når vi nu alligevel skal have en behandling af loven og have denne sammenskrivning, at man så skulle vurdere, om den mængde af bemyndigelser, der har været hidtil, har været særlig godt. Vi vil godt melde os i koret af dem, der ikke synes, det er alt for godt.

Vi har ikke så mange problemer med styrkelsen af amterne. Skulle man mangle argumenter for en styrkelse af amterne i stedet for fredningsnævne, så gav fru Marianne Jelved i alt fald et godt argument her. Fru Marianne Jelved sagde, at der var mange radikale i fredningsnævne, og det kunne så være et argument for at fjerne dem. Men der er altså også et andet argument, nemlig at amtsrådene naturligvis er direkte valgt og dermed står langt mere direkte til ansvar for de beslutninger, de træffer. De kan jo let og elegant smides ud igen. Derfor er det måske nok en fordel, hvis man mener at få den mere direkte linje, så det er vi ikke så bange for.

Så er der udvidelse af den offentlige adgang til bl.a. private skove. Ja, fru minister, vi skal

[Duetoft]

have den en gang til, fordi vi undrer os en lille smule over, at samtidig med at man taler så meget om naturbeskyttelse – f.eks. kommer Danmarks Naturfredningsforening nu pludselig og siger, at der skal være endnu bredere adgang, end der har været før – så synes vi altså, at den afvejning, som også hr. Rønholt på et tidspunkt var inde på, hvor man på den ene side gerne vil lade mennesker komme ud og nyde naturen og på den anden side gerne vil passe på naturen, er meget vanskelig. Men det virker på os, som om man i lovforslaget har prioriteret den frie adgang højere end beskyttelsen af naturen, og det er vi ikke enige i, så det vil vi gerne kigge lidt på.

Naturforvaltningen bliver også nævnt, og vi er glade for, at den fortsætter. Når jeg nævner det i dag, er det, fordi vi mener, det er en meget væsentlig del af arbejdet omkring naturen, der foregår inden for naturforvaltningen.

Så vil jeg godt nævne § 72 i afsnittet om gebyrforslaget. Vi synes, det er lidt løst i fugerne, det er en underlig måde, at miljøministeren kan fastsætte regler om gebyr til dækning af myndighedernes omkostninger ved administration af loven. Det kan man næsten gøre til hvad som helst, og det vil vi godt være lidt skeptiske over for. Der er dog én bemærkning i bemærkningerne, jeg hilser med glæde, og det er ministerens indstilling, at man godt kan foretage en EF-harmonisering her, det glæder jo en gammel unionstilhænger.

Jeg nævnte under et tidligere punkt på dagsordenen i dag spørgsmålet om den fri adgang for myndighederne til at ransage uden en kendelse, og jeg fik ikke rigtig noget svar i første omgang. Nu skal jeg nok lade være at gå hr. Knud Lind i bedene og gentage mig selv hele tiden, men jeg vil godt prøve en gang til, fordi jeg egentlig synes, at § 76 i dette lovforslag er endnu mere diffus, end den var i de tidligere. I § 76 skriver man:

»... herunder for at foretage undersøgelser af betydning for lovens formål ...«.

Så har man jo åbnet op for hvad som helst. I forslagens bemærkninger ser man:

»... eftersyn, således at dette kan ske uden ransagningskendelse i tilfælde, hvor den erhvervsdrivende modsætter sig eftersynet. Det skal i den forbindelse bemærkes, at eftersynet også omfatter gennemgang af forretningsprotokoller, skabe og lignende i forretningslokaler, hvis dette er nødvendigt for at kunne afgøre, om lovgivningen er overholdt.«

Og man tilføjer, at hvis det stakkels menneske skulle have et skuffedarium stående i sin privatbolig, som kan gemme nogle papirer på virksomheden, har man altså også lov at gå ind og undersøge det uden ransagningskendelse.

Jeg forstår egentlig ikke, at S og navnlig SF ikke har kastet sig lidt over det her, for jeg har stor respekt for SF's evige kamp for retssikkerheden, og jeg synes, det er meget beklageligt for retssikkerheden, at man altså her har en lov, hvor der er en så bred formulering omkring retten til at gå ind i ejendomme uden kendelse som her beskrevet. Det vil vi godt kigge noget mere på i udvalget.

Om Naturklagenævnet må jeg sige, at der er en ting, jeg ikke helt forstår, og det er, hvorfor det stakkels klagenævn ikke skal have lov til at fungere. Den regel, der nu står i loven, om Naturklagenævnet, nemlig at det skal nedsættes efter hvert nyvalg til Folketinget, synes jeg egentlig er synd for klagenævnet. Jeg kan da godt se, at der kan være en vis sammenhæng mellem det politiske flertal herinde, og hvad der foregår i klagenævnet, men med den hast, vi har valg her i landet, betyder det, at det stakkels nævn dårligt kan nå at nedsætte sig og blive arbejdsdygtigt, før det skal skiftes ud igen.

Derfor vil jeg da gerne spørge ministeren, om det ikke – selv om jeg godt forstår argumentet for det modsatte – var smartere for arbejdsueligheden, at man fastsatte nogle faste valgperioder. Det andet kan blive noget, der skifter meget tit. I de sidste 20 år har det i alt fald skullet skifte hvert andet år, og sidste gang var der vel kun ét år mellem to valg, og det kunne altså blive noget underligt noget, at klagenævnet skal ind og ud og ind og ud hele tiden. Så jeg vil godt spørge ministeren, om ikke det var værd at overveje at ændre det.

Men med de bemærkninger skal vi selvfølgelig ellers tilsige en positiv behandling i udvalget af begge lovforslag.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Nu forstod jeg, at hr. Duetoft ikke havde så meget imod, at fredningsnævnene blev nedlagt. Jeg vil godt tillade mig at citere fra en artikel i Frederiksborg Amts Avis fra den 14. december 1989, en artikel, der hedder »Bevar folkets indflydelse«, hvor der er en herre, der skriver:

[Leif Hermann]

»Der foreslås nu en nedlæggelse af fredningsnævnene, og indrømmes må det, at de udgør et vel fintmasket net, som nok kunne gøres mere stormasket. Jeg forestiller mig derfor, at ét fredningsnævn for hver amtskommune kunne klare opgaverne, og det kunne være på fem medlemmer, således at der ud over formanden, en dommer, skulle være en repræsentant for både amtet, kommunen, Naturfredningsforeningen og landboorganisationerne. Det ville give en bedre sagsvurdering ved sagkyndig medvirken. Jeg finder det meget betænkeligt at overlade til amtsråd at afgøre et fredningsoplæg, både fordi en meget stor forskel i synet på sagen ville kunne ses landet rundt, og fordi embedsapparatet ville blive stærkere. Der bør tværtimod gives adgang for de mere folkevalgte kredse til at præge stærkere.«

Skrevet af CD's medlem af Overfredningsnævnet.

Nu vil jeg gerne vide: Er det således, at CD's medlem af Overfredningsnævnet har én opfattelse af, hvordan denne verden skal ordnes fredningsmæssigt set, og hr. Duetoft en anden? Eller er det således, at der egentlig ikke er nogen korrespondance internt i CD om det?

Må jeg så lige sige til det sidste med hensyn til retssikkerheden, at jeg havde egentlig ikke ventet det, fordi jeg hele tiden har opfattet den bestemmelse, der er affattet i forslaget til naturbeskyttelseslov, som identisk med den allerede gældende bestemmelse i naturfredningsloven og en lang række bestemmelser, vi har for at gøre adgangen til kontrol nemmere. Det spørgsmål om retskendelse eller ikke retskendelse har været rejst ganske mange gange i forbindelse med miljøbeskyttelseslovgivningen, men det er lidt ejendommeligt, at man så i hvert fald ikke på en eller anden måde kan sørge for at få en løsning på spørgsmålet.

Det er jo underligt, at vi hver gang skal høre: Det går ikke, det er en krænkelse af ejendomsretten. Disse bestemmelser har stået i lovgivningen, jeg vil ikke sige i århundreder, men i mange, mange år, simpelt hen af effektivitetshensyn.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Her forfaldt hr. Leif Hermann til fru Hanne Severinsens argumentation. Det har stået der i århundreder, så det bliver vi ved med. Jamen

jeg troede jo, at det, vi gjorde nu, var at foretage en sammenskrivning, en forenkling og en diskussion omkring de grundlæggende love på miljøområdet.

Og jeg tillod mig i al stilfærdighed at rejse retssikkerhedsspørgsmålet, fordi vi ikke opfatter det som særlig retssikkert, at man på en så vag måde kan lave ransagning uden kendelse. Det er nu vores opfattelse, og vi vil kigge på det i udvalget.

Med hensyn til, om det er det ene eller det andet medlem, der tegner CD's politik, vil jeg godt i al stilfærdighed sige, at det er miljøordføreren i Folketinget, der fortæller, hvad CD mener, men de enkelte medlemmer af CD har ret til ude i landet at skrive, hvad søren de vil. Men CD's officielle politik kommer herfra.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Der har været en hel del snak om, hvorfor sagerne nu skal flyttes fra fredningsnævn og over i amterne, men man har ikke rigtig kunnet få en ordentlig begrundelse fra nogen af regeringspartierne. Og mit bud på det er, at vi har jo set og hørt, at statsministeren ønskede, at amterne skulle nedlægges, mens der formentlig er andre i regeringen, der ikke har den samme opfattelse. For når man ser, hvordan man ifølge de her fem-seks lovforslag vælter opgaver over i amterne, får man ikke ligefrem indtryk af, at de skal nedlægges lige med det første.

Og jeg vil da godt sige til Socialdemokratiet, at vi i Fremskridtspartiet er villige til at tale om spørgsmålet om fredningsnævnenes bevarelse ud fra det synspunkt, at der trods alt er en juridisk dommer i dem, at det ikke bliver den rene politiske snak.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg har aldrig nogen sinde været i tvivl om, at hr. Knud Lind er villig til at tale, men jeg har sjældent oplevet, at der er kommet noget fornuftigt ud af det.

Lysholm Christensen (KRF):

Jeg bliver også nødt til at tage fat i fredningsnævnene, ligesom så mange andre har gjort. Der kan ikke være nogen begrundelse for at nedlægge dem, hvis ikke man kan pege på, at

[Lysholm Christensen]

de ikke har fungeret ordentligt – og vi har altså indtryk af, at det fungerer vældig fint – og så har vi i hvert fald ingen begrundelse for at lægge det over i amterne.

Vi synes, det ligger fint i disse folkelige organer. De har vist, at de har en klar distance til de ofte følelsesbelastede sager, der her er tale om. Og derfor er mit udgangspunkt her, at det ligger udmærket, hvor det ligger. Det kniber for os at finde en ordentlig begrundelse for at lægge det ud i amterne.

Det var så fredningsnævnene. Jeg skal også sige lidt om naturbeskyttelsen. Der er da nævnt mange fornuftige ting i lovforslaget om beskyttelse af de forskellige dele af vores natur lige fra vådområder til hegn og diger osv. Det synes vi er ganske udmærket. Vi har mange fine ting i vor natur, som vi skal passe på.

Men der er uklarhed omkring cykling og færdsel til fods i private skove. Vi synes ikke, at det er helt tydeligt, hvilke stier og veje og spor man må følge. Vi er også en lille smule utrygge ved, at der ligger en bemyndigelse til at udvide adgangen, altså tilladelsen til at bevæge sig i den åbne natur. Vi synes ikke, det er beskrevet tydeligt nok, hvilket omfang dette kan få. Det var bedre, at vi fik en klar beskrivelse i lovforslaget om, hvad adgangen til det åbne land indebærer, og ikke blot overlod det til en bemyndigelse.

Jeg har noteret mig, at miljøministeren er blevet citeret i fagpresse for en udtalelse om, at landbruget er en tung dansepartner i det her stykke. Og det kan jeg egentlig godt forstå, for landbruget har nogle dårlige erfaringer med, skal vi sige almindelige menneskers færden i deres dyrkede områder. Derfor er de naturligvis bekymrede ved, at adgangen skal udvides mere, af hensyn til kreaturer, indhegning, vildt, afgrøder osv. Jeg kan godt forstå landbruget, når de udtaler sig med lidt bekymring om større almen adgang til det åbne landskab.

Der er naturligvis en balance, som andre også har været inde på, balancen mellem den frie ejendomsret og fri adgang til naturen. Hvis bare alle kunne opføre sig ansvarligt, var der ikke noget problem her. Men det viser sig jo, at for stor liberalitet her kan komme nogle til skade, jeg tænker på dem, som er afhængige af naturen i deres erhverv.

Miljøministeren bemærkede om den tidligere miljøminister Christian Christensen, at han

også var indstillet på forenkling. Jamen det er vi stadig væk i Kristeligt Folkeparti. Vi mener stadig væk, det er udmærket at arbejde på forenkling af disse miljølove. Det kniber bare for os at finde forenklingerne i det foreliggende.

Jeg skal blot sige nu, at der er en hel del at kigge på for udvalget i disse lovforslag, og det medvirker vi naturligvis konstruktivt til. Vi søger efter et resultat, som er til gavn for miljøet, for vor natur, og så en lovgivning, som forenkler det hele; og med det mål i sigte arbejder vi naturligvis konstruktivt med.

Arne Jensen (S):

Jeg har et enkelt opklarende spørgsmål til ministeren vedrørende skove og hegning af skovarealer, altså vedrørende L 165. I forslagens § 23 anføres:

»Skove er åbne for færdsel til fods og på cykel samt for kortvarige ophold.«

I stk. 2 hedder det videre:

»Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres. Der må ikke opsættes usædvanlige hegn omkring skove.«

Jeg skal bede ministeren definere, hvad »usædvanlig« betyder på det, jeg kunne kalde godt dansk. Vi har faktisk i Nordjylland en ganske usædvanlig hegning omkring Pajhede Skov. 700-800 ha skov er heget med et gyseligt 3 m højt og i øvrigt strømførende hegn, i alt vist 12 km. For det første skæmmer det naturen, og vi befinder os i øvrigt ganske tæt på Den Jyske Ås. Den hegning hindrer også en naturlig adgang til store rekreative arealer, og det hindrer samtidig – og det må jo have jægernes bevågenhed – vildtets frie beyægelighed i naturen.

Spørgsmålet er, om den lidt valne formulering, der findes i lovforslaget, vil kunne hindre det ret groteske eksempel på en hegning, som jeg har nævnt her. Jeg er vidende om, at der findes andre og næsten tilsvarende eksempler rundt omkring i landet, og jeg skal bede ministeren om et svar og selvfølgelig helst en positiv tilkendegivelse.

Leif Hermann (SF):

Hr. Gade annoncerede tidligere på dagen, at jeg uden for ordførerrækken skulle komme med nogle bemærkninger om forslaget til naturklagenævnet.

Nu er det jo sådan, at ministerens vendetta mod fredningsnævnene er gået igennem rege-

[Lelf Hermann]

ringen, og derfor må Overfredningsnævnet jo ikke hedde Overfredningsnævn, for så kunne folk jo komme på den tanke, at der var noget, der hed fredningsnævn, og det må man ikke efter ministerens opfattelse.

Så nu omdøber man det, der engang var Overfredningsnævnet, og som fru Marianne Jøved ved har kaldt for et columbusæg – en enkel måde at lave columbusæg på, må jeg nok sige – det omdøber man nu til Naturklagenævnet og foretager nogle ganske få ændringer i sammensætningen. Nævnet får et noget bredere arbejdsområde, end Overfredningsnævnet har haft, fordi visse afgørelser efter vandløbsloven og råstofloven skal kunne påklages ud over fredninger og andre afgørelser efter naturbeskyttelsesloven.

Men der er nogle problemer i forslaget. Efter vores opfattelse skal man kunne klage til nævnet, og nævnet skal kunne behandle en klage, når klagen indeholder momenter af meget væsentlig interesse for lovens formål. Der skal ministeren også kunne indgive klage til nævnet.

Jeg skal vende tilbage til det spørgsmål om lidt, men sige, at det, at man bibeholder en uafhængig klageinstans i naturbeskyttelsessager, skal vi ikke skælde ud over. Men det problem, som er knyttet til nævnet, nemlig at det selv skal finde ud af, om det vil behandle en klage eller ej, er, som den tidligere overfredningsformand og ankechef i Miljøankenævnet, Johan Garde, har skrevet, jo et nærmest kafkask problem, når man ser på bemærkningerne.

Der er nemlig intet overhovedet, der peger på en vejledning, når man skal hitte ud af, hvad der er af meget væsentlig interesse, og hvad der ikke er. Man må jo så gå ud fra, at et overordentlig væsentligt remedium i formandens virksomhed bliver en krystalkugle, for det må vel nærmest være det, der skal være metoden for at hitte ud af, hvornår nævnet skal afgøre noget, og hvornår nævnet ikke skal afgøre det, men det skal afgøres af ministeren.

Til sidst skal jeg sige lidt om den hjemmel, ministeren har skaffet sig til at fastsætte klagegebyrer. Vi er faktisk meget og principielle modstandere af, at man laver klagegebyrer, når det drejer sig om administrative klageinstanser. Det er jo sådan, at der i dag stadig væk eksisterer en almindelig, ulovhjemlet adgang til administrativ klage op igennem systemet, det, der hedder administrativ rekurs, og når man eta-

blerer særlige klageordninger, som man undertiden gør, så er det selvfølgelig meningen ikke at belaste domstolssystemet, men heller ikke at belaste det generelle administrative system og samtidig give borgerne både retssikkerhed og billighed, billighed forstået på den måde, at det er prisbilligt at gå igennem et sådant klagesystem.

Så kommer man nu her og siger: Jamen det går altså ikke rigtig, for alle disse mennesker klager jo. Og så har man fundet ud af, at hvis man laver et gebyr, så vil det begrænse det, der unægtelig noget mystisk hedder »en større del af de mindre betydende klager«. Man vil altså have en større del af de mindre betydende klager væk fra klagesystemet, og det skal et klagegebyr så forhindre. De, der tager chancen og måske får ret, får så pengene igen.

Jeg har ganske vanskeligt ved at forstå argumentationen. Det, at man fra miljøministerens side – eller fra hvis side det nu måtte være – kan finde ud af, hvad der er mindre betydende klager, og så tror, at et klagegebyr afskærer det, forekommer mig ganske vanskeligt. I hvert fald skylder ministeren os en forklaring på, hvad det egentlig er for noget, der ligger i begrebet »en større del af de mindre betydende klager«, når det samtidig er således, at man i andre sammenhænge ganske enkelt afskærer klagerne, og det vil altså sige, at her skal det ikke have betydning at kunne klage.

Det er ikke heldigt, når man skal arbejde med klagebestemmelser, at den retssikkerhedsmæssige ryggrad er så svajende, som det er tilfældet her, og jeg håber, at det er muligt under udvalgsbehandlingen at få præciseret nogle kriterier for, hvornår klager, om jeg så må sige, er væsentlige, og hvornår klager ikke er væsentlige ud fra ministerens opfattelse. Jeg tror, det er en ganske vanskelig operation at fastlægge, fordi spørgsmålet om væsentlighed og ikkevæsentlighed selvfølgelig afgøres af den, der føler sig forurettet og vil klage. Og det kan, som jeg sagde under redegørelsesdebatten om reformens principper, jo ikke afgøres af os herinde.

Vi tilslutter os forslaget principielt med de kritikpunkter, jeg har givet udtryk for. Og så skal jeg lige til sidst stille ministeren et enkelt spørgsmål.

Se, nu skal der jo altså være tale om lovforenkling og lovsammenskrivning her, og det kan undre mig, når vi aldrig har haft en selvstændig

[Leif Hermann]

lov om Overfredningsnævnet, hvorfor vi så skal have en selvstændig lov om et naturklagenævn. Der er jo intet i det her, der ikke kunne være indskrevet i naturbeskyttelsesloven eller for den sags skyld i en af de andre love inden for naturområdet.

Det er muligt, operationen kan fortsættes under udvalgsarbejdet, men ministerens sigte med sammenskrivning og forenkling bliver unægtelig noget sløret, når man bliver præsenteret for en særlig klagenævnlov, som vi aldrig har haft før. Vi har heller aldrig for så vidt angår Miljøankenævnet haft en særlig lov på det område, og det er da heller ikke tanken, at det skulle være således, at den udskilles til selvstændig lovbehandling, men forbliver i forslaget til miljøbeskyttelseslov.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

For at tage det sidste om Naturklagenævnet først vil jeg sige, at jeg synes, hr. Leif Hermann rejser en række principielle spørgsmål om afgrænsning og om betydningsfulde eller ikkebetydningsfulde sager, som er velegnet til udvalgsarbejde. Det er klart, at her ligger et sæt af problemer, som hr. Leif Hermann peger på med rette, og det synes jeg vi skal tage i den sammenhæng.

Så spørger hr. Leif Hermann, hvorfor det er en selvstændig lov, når jeg nu i øvrigt laver så mange rationaliseringer med hensyn til antallet af love. Det er klart, at klagenævnet kunne være indbygget i en af de eksisterende love, naturbeskyttelsesloven, og så kunne der i råstofloven have stået, at man klagede i henhold til naturbeskyttelsesloven. Men det er jo ikke specielt enkelt, at man skal klage i henhold til en lille delparagraf i en anden lov, og grundfilosofien er, at vi har syntes, det var mest hensigtsmæssigt, at vi fastholdt det som en selvstændig lov, for så mente vi faktisk, at det var lidt enklere for folk at forstå, altså at vi havde en direkte naturklagelov. Vi mente, det derimod ikke er specielt hensigtsmæssigt, når det drejer sig om miljøbeskyttelsesloven, fordi der jo altså dér er tale om, at det kun er inden for det lovkompleks. Men det kan da gøres på forskellige måder. Vi har altså syntes, at det her var den enkleste måde at gøre det på.

Og så til hr. Arne Jensen, som trofast har siddet hele lovforslaget igennem for at få stillet spørgsmålet om Pajhedesagen. Jeg vil tage det i

håbet om, at jeg så kan befri hr. Arne Jensen, såfremt hr. Arne Jensen ønsker at befries; det kan jeg selvfølgelig ikke vide præcis. Jeg er meget enig med hr. Arne Jensen i, at der var tale om et meget skræmmende højt og usædvanligt hegn. Hermed har jeg sådan set også anvendt det sprogbrug, som direkte findes i det nye lovforslag, så kan man ikke argumentere ad anden vej for det nye lovforslag, så kan det i hvert fald løse dette problem. Ifølge § 23, stk. 2, må usædvanlige hegn ikke opsættes; og så er det sådan, at amtsrådene som tilsynsmyndighed efter lovforslaget kan påbyde, at ulovligt opsatte hegn fjernes. Det lykkedes ikke i det tilfælde, jeg beklager, men hermed kan amtsrådet påbyde, at ulovligt opsatte hegn fjernes. Så det er altså medtaget i denne naturbeskyttelseslov.

Så skal jeg ellers også lige beklage over for hr. Duetoft indledningsvis, at jeg ikke fik sagt i anledning af det tidligere lovforslag, at forskellen mellem den nuværende lov og den tidligere lov, for så vidt som det drejer sig om, hvorvidt man kan gå ind på anden mands ejendom, eller hvad vi nu skal sige, er, at i det tidligere lovforslag skulle der være tale om en anmeldelse til ejeren, inden man gjorde det. Så det er altså den reelle forskel. Men ellers mener jeg, som også hr. Leif Hermann har været inde på, at det jo er et meget gennemdiskuteret tema, som jeg på den anden side også som ikkejurist bliver nødt til at erkende er så indviklet, at det i hvert fald for mig er egnet til at tage i udvalgsarbejdet.

Så skal jeg ellers sige tak til ordførerne, som trods alt var positive over for overhovedet at diskutere disse nye lovforslag, og om man til syvende og sidst ikke kunne nå frem til en god lov.

Hr. Gade var vel den, der sagde det, man kan vel næsten i en vis forstand sige mest poetisk, fordi hr. Gade sagde, at han egentlig var tiltalt af, at vi fik en flot, samlet lov. Og det er naturligvis det, jeg har forsøgt mig med – eller vi har forsøgt os med – om det nu ikke kunne lykkes at få en flot, samlet lov.

Så siger hr. Gade, at han ikke synes, de vigtige ting for 1990'erne er medtaget. Jeg er dog sikker på, at hr. Gade mener, at en række af de ting, der er medtaget i lovforslaget, som jo klart er styrkelser, og som ingen kan diskutere om er styrkelse eller ej, dog også skal med til 1990'erne. Dermed være ikke sagt, at vi efter hr.

[Miljøministeren]

Gades opfattelse har fået det hele med, men jeg synes dog, at vi har fået en hel del med.

Jeg vil også godt til hr. Gade med det samme sige, at det naturligvis ikke har været hensigten – om det så kan læses sådan, skal jeg ikke kunne sige, navnlig ikke, hvis man læser det med djævløjne eller noget i den retning – at en lang række gode ting bare kan fjernes. Det har ikke været hensigten med lovforslaget, at en lang række af de forbedringer, der er i lovforslaget, bare kan fjernes ved hjælp af forenklinger i lovforslaget. Derfor må vi diskutere det her nærmere i forbindelse med udvalgsarbejdet, sådan at det uden videre vil fremgå klart. Jeg skrev det nøje ned, fordi jeg selvfølgelig syntes, det er en vigtig pointe.

Hr. Gade siger, at det jo ikke kan nytte noget, at vi laver nogle fine hensigtserklæringer, hvis vi så med den ene hånd og så med den anden hånd laver nogle regler, der sikrer, at de virkeligheden forhindrer, at de styrkelser bliver en realitet. Det har ikke været hensigten med loven, og derfor vil jeg bare meget bede om, at vi nøje i udvalget går igennem, hvad det egentlig er, der er problemet, og altså i denne sammenhæng tager en diskussion om det.

Jeg vil i øvrigt generelt vedrørende lovforslaget appellere til, at vi tager en fordomsfri diskussion. Vi skal naturligvis ikke bare lave ny lovgivning for lovgivningens skyld, men på den anden side synes jeg også, vi må erkende, at en lovgivning, som har eksisteret i så mange år, faktisk godt kan have brug for, at der sker noget.

Fru Dorte Bennedsen siger, at der savnes en analyse af de eksisterende love og begrundelser for ændringer. Jeg mener, at hele miljø- og natursituationen er sådan, at det viser, at der er behov for en styrket lovgivning på dette område.

Der er dog en række mennesker, både fru Dorte Bennedsen selv og andre inden for fru Dorte Bennedsens parti, som mener, at der er behov for en styrkelse inden for miljølovgivningen og naturlovgivningen, og det er det, vi har forsøgt her, og jeg har peget på de tre ben.

Fru Dorte Bennedsen siger så, at der er tale om, at der samtidig sker en lang række forringelser. Det synes jeg vi meget konkret må gå ind på i de konkrete paragraffer. Det er klart, at når der er tale om ophold, så forringes der noget i form af, at der nogle steder er tale om en udvi-

det afstand til f.eks. beboelsesbygninger. På den anden side kan det vel være en meget rimelig ting, og det bliver vi nødt til at diskutere. Vi må også drøfte, hvordan vi på en eller anden måde uden hegning sikrer en vis form for privatliv også i lyset af disse paragraffer.

Hvis jeg skal sige det meget generelt, er der tale om en stærkt udvidet adgang for befolkningen både til det åbne land og til skovene. Så kan det godt være, at der på nogle enkelte områder er tale om nogle indskrænkninger. Men der kan ikke være nogen som helst diskussion om totaliteten i retning af, at der er tale om en stærkt udvidet adgang.

Så siger fru Dorte Bennedsen, at de forslag, som Det Radikale Venstre kom med i 1983, er en del af dem, der går igen i disse forslag. Det skal jeg gerne medgive, når det drejer sig om de grønne styrkelser. Og så siger fru Dorte Bennedsen, at det kunne vi jo have gennemført meget tidligere. Jeg er fuldstændig klar over, at Socialdemokratiet er villig til at gennemføre hvad som helst, der kan genere en regering, som de ikke selv er i. Det er jeg helt opmærksom på, men det er altså ikke et overordnet formål for os.

Derimod er det faktisk et overordnet formål for os, at miljølovgivningen gennemføres af et bredt flertal. Vi mener, at miljø- og naturbeskyttelsen bliver bedre, hvis den gennemføres med et bredt flertal, fordi miljø- og naturlovgivningen skal gennemføres ude i amter og kommuner i praksis af meget skiftende flertal. Derfor er det i sig selv en fordel, at der står mange partier, der også er involveret i amts- og kommunalarbejdet, bag ved lovforslaget. Men så vil jeg da i øvrigt sige, at det vel må være det afgørende, at der også er et flertal nu, og at vi så får gennemført de forslag, der nu ligger her.

Så siger fru Dorte Bennedsen, at der er tale om mange ministerbemyndigelser. Jeg bliver altså nødt til at sige, at der ikke er tale om flere ministerbemyndigelser i dette lovforslag, end der har været tidligere. Det kan man så sige at der ikke burde være, men det kan være ganske vanskeligt at lave meget detaljerede paragrafforslag, fordi det jo indebærer, at hver gang man skal ændre den mindste smule, så skal det via Folketinget. Det er derfor, vi fortsat har arbejdet med en række bemyndigelser.

Men det indebærer naturligvis ikke, at man ikke kan diskutere tingene i Folketinget, f.eks. i

[Miljøministeren]

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg, og dér også diskutere, hvad det er, udvalget – dvs. Folketinget, dog uden at man skal igennem selve lovgivningsprocessen – ønsker at få indflydelse på. Det er jo den model, vi ofte anvender.

Hvis der er en bemyndigelse, kan den ud møntes på forskellige måder, herunder jo også den måde, at man orienterer Miljø- og Planlægningsudvalget eller forhandler med Miljø- og Planlægningsudvalget, eller hvad man nu kan blive enig om. Og det synes jeg selvfølgelig man skal diskutere. Men jeg vil bare gerne sige, at der ikke er tale om flere bemyndigelser end i dag.

Og så har jeg egentlig svaret på, at »de fine beskyttelser kan skrottes«, som fru Dorte Bennedsen sagde. Det kan de ikke, men lad os diskutere tingene.

Jeg har noteret mig fru Dorte Bennedsens nej til gebyrer. Jeg vil her bare understrege, at der ikke er taget stilling til gebyrer. Der er derimod taget stilling til, om det ikke var praktisk at have en paragraf, der muliggjorde gebyrer; men også det kan vi jo diskutere nærmere.

Så er der spørgsmålet om fredningsnævn, som en række ordførere har været inde på. Jeg vil godt sige, at dengang man etablerede fredningsnævne, var situationen jo en ganske anden, når det drejede sig om naturbeskyttelsen. Dengang loven blev gennemført i 1917, var der jo ikke nogen speciel interesse eller forståelse for naturbeskyttelsen, og der var vel næsten ingen steder i landet andet end nogle få, der var fremsynede nok til at erkende, at her var nok noget, man skulle tage sig af. Det var i den periode, man kom med fredningsnævne, og de har været gode i den tid.

I dag, hvor der er så stor en interesse for miljøbeskyttelse og naturbeskyttelse, som vi taler om her, er spørgsmålet bare, om det ikke er rigtigt at give ansvaret til dem, der nu engang er direkte valgt.

Jeg er godt klar over, at der er meget forskellige opfattelser omkring direkte valg eller indirekte valg. Regeringen er altså kommet med et forslag, der betyder, at vi lægger vægt på, at det er de mennesker, der er direkte valgt, der også får ansvaret for naturbeskyttelse; men ikke uden at det kan påklages til Naturklagenævnet, som jo i øvrigt alle har udtalt sig positivt om. Alle fredningssager kan jo påklages til Naturklagenævnet, og alle fredningssager, der rejses, skal behandles af amtsrådet.

Derfor siger vi i dag, hvor situationen omkring forståelsen for naturen er helt anderledes, og hvor vi synes, det er vigtigt, at også amtsråd – og kommunalbestyrelse i andre sammenhænge – bliver meget direkte inddraget i disse ting, at det er rigtigt ikke længere at have fredningsnævne. Derfor kan fredningsnævne jo godt have gjort det godt i en fase, men man kan bare sige, at det måske var rimeligt i dag at give ansvaret til de folkevalgte. Jeg oplever diskussionen som værende mellem de direkte valgte og de indirekte valgte og mellem de folkevalgte og de folkelige. For mig er det meget vigtigt at understrege ansvaret hos de folkevalgte, de direkte valgte, for de kan smides af, hvorimod det altid er noget andet, når der er tale om indirekte udpegninger. Det er derfor det, der er det afgørende.

Hertil kan føjes, at amtsrådene i dag jo administrerer den generelle beskyttelse af naturtyper og småbiotoper. Naturpleje og naturgenopretning udføres af amtsrådene og Skov- og Naturstyrelsen, og amtsrådene fører tilsyn med, at reglerne overholdes. Overtrædelser af de bestemmelser, som fredningsnævne administrerer, behandles af amtsrådene. Endvidere har amtsrådene i vidt omfang ydet teknisk bistand til fredningsnævne.

Med andre ord mener jeg, man kan sige, at fredningsnævne i dag ikke er nødvendige. Og det kedelige ved at have fredningsnævne isoleret fra den øvrige naturbeskyttelse er, at det bliver sådan en lille part og ikke en integreret del af det hele. Og det synes jeg faktisk er en vigtig side.

Men vi kan i øvrigt under udvalgsarbejdet komme med en nærmere analyse – vi har den – af, hvad det er, fredningsnævne har taget sig af, hvordan de har arbejdet, og hvordan vi forestiller os at arbejdet mere naturligt kan indgå i amtsrådet, og så prøve at få en diskussion om det. Men det vil ikke sige, at fredningsnævne ikke har gjort det godt nok. I dag er situationen bare anderledes; folkets interesse er også anderledes.

Jeg kan ikke se andet, end at hvis man piller det grønne væk fra kommuner og amtsråd – det er måske det allervigtigste politiske spørgsmål – så svækker det det demokratiske element i disse ting. Og for mig er det helt afgørende, at vi i den fase, som vi befinder os i i 1990 i Danmark, styrker det demokratiske element. Det

[Miljøministeren]

gør man ved at give et ansvar. Ellers kan man ikke forlange, at mennesker skal deltage i det arbejde. Det er den type af motiver, der har ligget bagved for mig. Hvis de folkevalgte ikke får reelle opgaver, kan jeg ikke se, hvorfor man skal gå ind og blive folkevalgt. Hvis alle andre alligevel er finere til at træffe beslutninger, end man selv er, hvorfor i himlens navn skulle man så gå ind og deltage i arbejdet?

Derfor accepterer jeg heller ikke udsagnet om, at den nære borgerkontakt i fredningsarbejdet kan være nøjagtig lige så god, selv om der ikke er noget fredningsarbejde. Jeg mener altså med andre ord, at der i masser af tilfælde er tale om en illusion. Men lad os prøve at gå det igennem.

Jeg føler, at det afgørende er, at de spørgsmål, som optager befolkningen mest, også er dem, der bliver lagt ud til beslutning i kommuner og amter, for ellers kan jeg ikke se, at man kan få mennesker til at gå ind i det arbejde. Det er ud fra det, jeg har ment, at det var rigtigt nu ikke længere at have fredningsnævne, men derimod at have et naturklagenævn.

Til hr. Gade vil jeg sige, at det er rigtigt, at den manglende håndhævelse, kan man sige, er det, der bærer skylden i den nuværende lovgivning. Både ja og nej, vil jeg dog sige. I nogle tilfælde er der naturligvis tale om, at loven ikke er blevet håndhævet strengt nok. Men i andre tilfælde er der jo tale om, at beskyttelsen af naturen f.eks. ikke er stærk nok. Det er derfor, jeg mener, at dette forslag trods alt er en meget klar forbedring.

Så er det klart, at man altid kan tale om, hvorvidt der skal være endnu bredere rammer, og om der skal være tale om endnu større beskyttelse. Nu er man altså landet her i første omgang, men det er jo ikke lukket for tid og evighed.

Så vil jeg godt sige om det åbne land og om, at der bør åbnes nu: Ja, det kan man da godt diskutere. Der står i lovforslaget, at det skal åbnes, men at det skal åbnes i en dialog med organisationer og andre relevante personer i denne sammenhæng. Det er selvfølgelig, fordi der er tale om en balance imellem bare at åbne helt frit med de problemer, det skaber for naturen og naturbeskyttelsen, at man åbner for folks adgang til naturen, og så også at få en tilstrækkelig naturbeskyttelse. Det er det, der har gjort, at jeg har syntes, det var acceptabelt med en be-

myndigelse her, når sigtet klart var, at der skulle åbnes. Det er noget af det, vi undervejs i forbindelse med det lovforberedende arbejde har diskuteret med en række organisationer, og det er vores indtryk, at de har interesse for at gå ind og lave nogle fornuftige regler her, sådan at vi opnår både en beskyttelse af naturen og en benyttelse.

Kodeordet i denne sammenhæng er altså, at der ikke skal være en reservattankegang – det er også en slags svar til hr. Duetoft: Ikke en reservattankegang – men at der netop er tale om, at hvis man skal opnå en tilstrækkelig forståelse for naturen, så skal det være noget, der kan samles under »benyt og beskyt«. Det er det, der er udgangspunktet.

Jeg tror, at jeg hermed har været så nogenlunde igennem hr. Gades indlæg.

Til ordførerne for Venstre og De Konservative skal jeg i denne sammenhæng blot sige tak for tilslutningen, og det gælder også fru Marianne Jelved.

Om columbusægget vil jeg sige til hr. Leif Hermann, som var inde på, at det var et underligt columbusæg, at det er jo netop det, columbusæg altid er. Det er noget, man pludselig opdager, men som egentlig er ganske naturligt.

Så til hr. Knud Lind. Om end hr. Knud Lind ikke afviste det totalt, synes jeg ikke, der var megen basis for at gå ind og kommentere ret meget af det, som hr. Knud Lind sagde.

Jeg tror, jeg har været igennem det meste af det, som hr. Duetoft har været inde på. Hr. Duetoft siger – også i forbindelse med bemyndigelsesdiskussionen – at en række beslutninger fra folkevalgte organer overføres til noget mere flyvsk. Det bliver jeg altså nødt til at tilbagevise. Det er faktisk ikke tilfældet med det her. Det er ikke ensbetydende med, at man ikke kan ønske, at det kan være anderledes, men i forhold til tidligere lovgivning bliver det ikke noget mere flyvsk. I en lang række sammenhænge sker der rent faktisk ved hjælp af bemærkningerne nogle præciseringer.

Som svar til hr. Lysholm Christensen har jeg været inde på spørgsmålet om fredningsnævne. Om cyklingen og færdslen i de private skove mener jeg, der kan være anledning til nogle misforståelser, og dem vil vi så søge at rette op på under udvalgsarbejdet.

Hermed tror jeg, jeg så nogenlunde har kommenteret ordførertalerne, i hvert fald hvis vi

[Miljøministeren]

skal tage et vist hensyn til, at vi også skal afslutte debatten her i salen på et tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Arne Jensen (S):

Jeg vil gerne have lov til at takke ministeren for svaret. Til gengæld vil jeg gerne stille et supplerende spørgsmål.

Må jeg forstå ministerens svar derhen, at der med dette lovforslags gennemførelse vil blive mulighed for at fjerne det, jeg vil kalde en fangelejr, der er skabt i Pajhede Skov, og vil ministeren medvirke til, at vi får nogle klare bestemmelser på området?

Jeg kan anbefale udvalgets medlemmer at tage en tur nordpå og se på, hvad der rent faktisk er foregået. Jeg vil kalde det vold mod Danmarks natur, der nærmer sig det groteske.

I øvrigt har man samtidig skabt et jagtreservat – vil jeg tillade mig at kalde det – som overhovedet ikke hører hjemme her i vores lille land.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Det er et behjertet forsøg på at gøre denne sag færdig af hensyn til hr. Arne Jensen, som godt nok ikke engang har bedt om det; men hvis jeg selv var i den situation, ville jeg opleve det på den facon.

Den paragraf, der er kommet ind her, er direkte inspireret af Pajhede Skov. Men vi har jo det problem, at vi ikke kan lave lovgivning med tilbagevirkende kraft. Derfor må man i Nordjylland prøve på at arbejde ved, at der nu kommer disse paragrafmuligheder; men der bliver ikke nogen mulighed for at gå ind med tilbagevirkende kraft. Man kan altså sige, at Pajhede Skov forhindrer andre tilfælde, men ikke nødvendigvis sig selv.

Jeg vil dog på den anden side mene, at det måtte være muligt at lægge et vist pres på amtsrådet, om end det så bliver af mere psykologisk-politisk art.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det skal dreje sig om to ting, nemlig dels ministerbemyndigelserne og dels fredningsnævnene.

Ministeren siger, at der ikke er flere ministerbemyndigelser end tidligere. Nej, det er fuld-

stændig rigtigt, men man skal lige notere sig, at hovedparten af bemyndigelserne er de samme som dem, der fandtes i den gamle naturfredningslov. Det er jo ikke de love, der ud over den gamle naturfredningslov indgår i dette forslag, der har bidraget særlig meget til bemyndigelserne. Naturforvaltningsloven nåede vist knap nok overhovedet at få en bekendtgørelse, inden den blev skrottet som led i dette forenklingssarbejde. Dermed ryger forenklingssfidusen over for kommunerne og over for amtskommunerne, fordi ministeren bliver nødt til at udnytte disse bemyndigelser for at kunne administrere loven.

Ministeren svarede knap nok på den indvending under principdebatten her forleden. Forenkling er jo ikke bare et spørgsmål om at have færre love. Forenkling er et spørgsmål om i det hele at have færre regler at se til. Jeg tror bestemt ikke, ministeren kan stå her og love, at der kommer færre regler, når der er så mange bemyndigelsesmuligheder.

Ministeren siger, at fredningsnævnet er en lille part, der ikke er integreret i det hele. Det kunne jeg forstå, hvis man havde opretholdt fredningsplanlægning som en pligt for amtskommunerne. Det, der er tilbage af fredningsplanlægningen, er retningslinjeudlægget i regionplanerne vedrørende naturbeskyttelsesinteresserne i det åbne land. Det er, hvad der er tilbage. Der er ikke nogen formaliseret fredningsplanlægning. Der er det materiale, der ligger til grund for retningslinjeudlægget.

Jamen tror ministeren da ikke, at fredningsnævnene i dag arbejder med de retningslinjeudlæg, der er tale om i forbindelse med regionplanlægningen, når de skal vurdere et forslag til en fredning? Det er jeg helt overbevist om at fredningsnævnene gør. Hvad skulle de ellers gøre, hvis de skal vurdere en fredning, ud over at vurdere indholdet af selve anmodningen?

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Når man hører miljøministerens afvisning af Fremskridtspartiets politiske tilnærmelser, så får man nærmest indtryk af, at vi er lige på grænsen til at få et tilhold af politiet om ikke at opsøge mundtligt, telefonisk eller skriftligt. Jeg vil bare gøre opmærksom på, at i gruppen sagde de 7 gange nej, da vi havde sagerne til be-

[Knud Lind]

handling, så jeg synes, jeg er gået meget vidt i denne sag.

Jeg vil godt vende tilbage til en ting, som den foregående taler, hr. Leif Hermann, også nævnte. Ministeren har nemlig ikke svaret mig endnu. Vi omtalte det ved de første to lovforslag og nu igen. Jeg gjorde mig endda den ulejlighed at give ligesom anskuelighedsundervisning i, at forenkling, afbureaukratisering, er et fatamorgana.

Folketingets indsigt i, hvad man lovgiver om, er uendelig lille, når der kommer en stribe af bemyndigelsesparagraffer, som først senere skal udmøntes i et eller andet, når embedsmændene har puslet færdig med det. Disse blankchecks, som vi i dag skal skrive under, har jeg været stærkt modstander af i de lovforslag, ministeren er kommet med her, fordi man, som jeg tidligere har beskrevet, er i stand til, hvis man vil, at lovgive ud i enkeltheder, også i petitesser, som man måske nok kunne have undværet. Men samtidig kører man altså på det dér.

Der er to muligheder – der er faktisk tre. Den ene er, at embedsmændene ikke er i stand til at skrive loven, så danerne kan forstå den. Den anden er, at embedsmændene ikke ønsker at skrive loven, idet de selv senere godt vil have hånd i hanke med, hvordan det skal være. Og den tredje er, at ministeren tror, miljøministeren forbliver miljøminister i al evighed og derfor også gerne selv vil have hånd i hanke med, hvad der sker.

Tilbage står Folketinget som taber i det spil, for det er jo Folketinget, der er den lovgivende magt. Det er Folketinget, der vedtager de love, hvor miljøministeren indirekte sørger for, at Folketinget ikke får en chance for at lovgive. Og så kommer altid denne lille ministerunderskyldning, at det hele går så stærkt i dag, og det er så kompliceret, så at vi desværre ikke kan andet end at skrive alt det her. Alt sammen kører så hurtigt.

Men som sagt viser det sig, at når man laver lovforslaget i enkeltheder i nogle af paragrafferne, kan det godt lade sig gøre alligevel, så det må være en af de andre ting.

Formanden:

Fru Dorte Bennedsen har ordet, og jeg skal sige, at vi nu går til anden omgang.

Dorte Bennedsen (S):

Jeg vil godt starte med rimelig skarpt at tage afstand fra den form for aldeles utidige angreb på embedsmænd, som hr. Knud Lind her præsterede. Dér taler hr. Knud Lind på egne vegne og ikke på de øvrige folketingsmedlemmers vegne.

Så vil jeg gerne takke ministeren for, jeg må for mit vedkommende sige nogle overraskende bemærkninger, som jeg blev meget glad over, nemlig ministerens bemærkninger om bonuslokalplaner, hvor ministeren sagde, at det ikke har været hensigten, at en række gode ting bare skal kunne fjernes.

Jeg startede med at sige i mit første indlæg, at jeg syntes, det var svært at komme til bunds i det alt sammen. Det er muligt, at jeg har mislæst bemærkningerne, men der står til § 69:

»Lokalplaner kan således både styrke og svække beskyttelsen i de konkrete situationer i forhold til de generelle regler i naturbeskyttelsesloven.«

Og så står der senere:

»Det er en forudsætning for bonusvirkningen, at lokalplanerne udtrykkelig opregner, hvilke af de nævnte bestemmelser der ikke skal gælde i lokalplanområdet, og at der i lokalplanen findes bestemmelser, der udtrykkelig tager stilling til de forhold, der reguleres af de fortrængte generelle regler.«

Når jeg så slår op, har jeg forstået af §§ 3 og 4 og §§ 15–19, tror jeg det er, at man kan ændre disse regler, blot man i lokalplanen giver udtryk for, hvorledes man ændrer dem. Jeg kan ikke i denne tekst læse noget forbehold for, at bonuslokalplanerne ikke kan ændre i disse bestemmelser.

Derfor er jeg dobbelt glad over, at ministeren udtrykte sig, som hun gjorde, og det synes jeg giver et godt håb for det arbejde, vi skal lave i udvalget på dette område.

Så sagde ministeren, at der ikke var flere bemyndigelser i dette. Jeg har ikke talt det op konkret i den forrige lovgivning, men der er i hvert fald mere end 40 bemyndigelser i dette lovforslag. Det, der bl.a. er problemet ved dem, er, at der ikke i bemærkningerne står noget som helst om, hvorledes ministeren agter at udnytte disse bemyndigelser. Det må være et minimumskrav.

Jeg kan ikke lade være med lige at svare på ministerens lille spark til Socialdemokratiet.

[Dorte Bennedsen]

Hun sagde, at hun godt er klar over, at Socialdemokratiet altid er villig til at lave flertal uden om regeringen, med henvisning til det radikale forslag fra 1983.

Jeg skal ved lejlighed give ministeren Folketingets behandling og Tage Dræbys svar til den daværende miljøminister ved førstebehandling. Det var et rent radikalt forslag fremsat alene af De Radikale og med stor foragt for den radikale ordførers side over, at regeringen ikke ville være med, og glæde over, at der var et flertal her. At statsministeren så senere gik til ham og tvang ham til at stemme anderledes, er en anden sag. Jeg synes ikke, Socialdemokratiet kan klandres for den sag.

Ministeren undrede sig over, at jeg talte om forringelser. Men der er jo mange forringelser i dette her, småt og stort imellem hinanden.

Beliggenhedsfredningen er røget ud. Jeg vil godt stille et spørgsmål til ministeren. Når der nu står i forslaget § 1, stk. 2, litra 3), at et af formålene er at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt at forbedre mulighederne for friluftslivet, hvorfor er beliggenhedsfredningen så røget ud? Det er jo netop de bynære fredninger, som skulle bruges til at skaffe befolkningen adgang. Det undrer mig, at den er faldet ud.

Der er mulighed for lukning af arealer, hvor behovet er ringe. Jamen hvorfor i alverden skal arealer kunne lukkes, fordi der kun er få mennesker, der vil færdes der? Det kan da ikke være til skade for arealerne eller give særligt slid. Jeg mener, det er helt urimeligt, at det, at behovet er ringe, kan føre til, at man lukker et areal.

Ministeren nævnede selv den forringelse, der ligger i, at grænsen for ophold i skove er hævet fra 50 m til 150 m. Jeg er enig med ministeren i, at omkring beboelsesejendomme kan det være ganske rimeligt for at skabe lidt privatlivets fred. Men der er jo også kommet en anden ændring ind, som hedder »driftsbygninger«.

Igen må jeg sige, at jeg ikke er sikker på, om jeg tolker det ret, men jeg kan forestille mig et område, skov- eller landbrugsområde, hvor der ligger nogle isolerede driftsbygninger, og man må altså heller ikke opholde sig nærmere end 150 m fra dem. Det er dog en beskæring af befolkningens muligheder for at færdes. Det er muligt, jeg misforstår det, men i så fald vil jeg gerne retledes.

Så har jeg en sidste bemærkning. Der står i lovforslaget, at ministeren har forhandlet med det rådgivende udvalg i henhold til naturforvaltningsloven om fordeling af midlerne, og det har anbefalet, at man fordeler det med 40 pct. til naturbevaring og genopretning, 40 pct. til tilplantning og 20 pct. til friluftslivet. Det synes jeg virker som en helt fin fordeling.

Men så fortsætter ministeren: Under forudsætning af, at de årlige bevillinger til naturforvaltningsformål bliver i gennemsnit 150 mio. kr., bliver der 60 mio. kr. til skovtilplantning. Hermed vil Miljøministeriet ikke være i stand til at tilplante i det omfang, der er anført som målsætning i bemærkningerne til naturforvaltningsforslaget, nemlig op imod 2.500 ha pr. år.

Jeg ved godt, at bemærkninger ikke er lovtekst på samme måde, men den lov blev dog vedtaget under den forudsætning, at ministeren sagde, at der ville kunne tilplantes i den størrelsesorden, og det var Folketinget meget optaget af. Vi ved alle, at vi skal have forøget vores skovareal, men med en enkelt, jeg havde nær sagt bibemærkning, men det er en hovedsætning, siger man: Ja, det er for øvrigt trist, men vi vil ikke bevilge de penge, der skal til til det. Derfor må vi sige, at det, vi lovede for et år siden – hvis jeg ikke husker fejl – kan vi desværre ikke opfylde.

Jeg finder, det er en ejendommelig måde at ordne tingene på.

Gade (SF):

Ministeren havde nogle betragtninger om at læse det med, jeg tror, det var djævløjne. Det er ikke på den måde, vi har forsøgt at læse dette omfattende lovforslag. Men vi har bl.a. læst bemærkningerne til § 69, som også fru Dorte Bennedsen var inde på, hvor der står, at lokalplaner også kan svække beskyttelsen i de konkrete situationer.

Men da vi nu skal i gang med at behandle det her i udvalget, så er det måske ikke så interessant at fortolke, hvad der står i lovforslaget, og undersøge, hvad der ligger i ministerens melding her fra talerstolen. Hvis jeg nu lader være at bruge djævløjnene og tager engleøjnene på, så kan jeg sige, at jeg tager det som et tilsagn fra ministeren om, at det er ikke det, der står. Det er ikke meningen med bestemmelsen, at man skal kunne gå under de her bestemmelser. Det vil altså sige, at det er minimumsbestemmelser.

[Gade]

Jeg synes selv, der er god logik i at operere med minimumsbestemmelser på dette område.

Jeg havde før en parallel til EF, og jeg har tænkt videre over det siden. I Folketinget er der ved at være enighed om, at man i EF skal gå ind for flertalsafgørelser om minimumsregler på miljøområdet. Det betyder rent faktisk, at man påtvinger et mindretal nogle minimumsregler, også selv om det eventuelt lokalt har lyst til – »lokalt« i den forbindelse er et land – at have ringere regler.

Nu er vi ikke i flere lande, nu er vi i ét land, og dér er det egentlig logisk, at en fremadrettet miljølov opererer med, at man selvfølgelig kan lave skærpede krav lokalt, men at vi af hensyn til den truede natur har et minimumssæt. Hvis det er det, vi nu skal diskutere i udvalget, så synes jeg, det bliver spændende, for så er det en helt anden dagsorden end det, der står på tryk.

Det andet, jeg gerne vil hæfte mig ved, er spørgsmålet om adgang. Jeg kan ikke og har ikke kunnet læse det på anden måde, end at der er klare begrænsninger i adgangen, og så er der også udvidelser i adgangen. Det handler, så vidt jeg husker, om at cykle, men ellers er der nogle adgangsindskrænkninger, og så er der en anden udvidelse af adgangen, der skal laves bekendtgørelse om. Altså: der er to udvidelsesområder, og så er der nogle indskrækningsområder.

Ministeren sagde, at der er tale om en stor, samlet udvidelse af adgangen – det var det, ministeren sagde her – og jeg vælger at tolke det på den måde, at vi da i hvert fald fra starten på udvalgsarbejdet må kunne gå ud fra, at de steder, hvor vi kan se svækkelser, er væk, og det vil sige, at det er åbningerne, vi skal drøfte videre.

Fredningsnævn skal, hvad andre har været inde på, lægges over til amterne. Jeg forstår på ministeren, at et vigtigt argument er, at der er direkte valg. Det er jo en interessant tankegang. Den kan gennemføres mange steder i lovgivningen. Jeg synes, at i en sådan saglig diskussion er det ét argument. Det skal vejes op med, om f.eks. et organ som et fredningsnævn, hvor naturinteresser har direkte adgang, hvilket jo også er en slags demokrati, måske alligevel er et sted, der mere sikkert fastholder netop disse naturbeskyttelsesinteresser.

Men alt det kan vi jo kigge på under udvalgsarbejdet.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Til hr. Gade vil jeg gerne sige, at der samlet er tale om udvidelser. Der er på enkeltområder tale om indskrænkninger, hvor ordet »driftsbygninger« er kommet ind. Det er klart, at det er en afvejning. Jeg mener, det er meget vigtigt, at der samlet bliver tale om en udvidelse. Jeg mener også, det er rigtigt at sige, at der er nogle steder, hvor det har været generende af hensyn til erhvervet, at der var den adgang. Det er det afvejede hensyn.

Derfor kan man ikke sige, at man bare har fjernet svækkelserne. Der er hele tiden tale om afvejninger. Jeg er godt klar over, at sådan er oppositionens holdning ikke, men for mig er der tale om nogle afvejninger, hvor jeg har set på totalresultatet: en stærkt udvidet adgang for befolkningen til naturen. Uanset hvad der er kommet frem her, synes jeg dog, at man må kreditere det. Det har ikke været på tale før, og det er altså kommet på tale nu, at der bliver en stærkt udvidet adgang for befolkningen til naturen, og så må vi diskutere, om de indskrænkninger, der er, er rimelige eller ej.

Men jeg vil gerne sige, at jeg synes, de var rimelige, dels for at sikre ejerne, dels for at sikre erhvervet, når jeg til gengæld kunne opnå, at der blev fuldstændig fri adgang til det åbne land – det er der ikke i dag – og når man kan cykle i skovene. Det kan man undre sig over at man ikke kan, men det kan man altså ikke i dag. Alle den slags ting synes jeg dog ikke vi skal se væk fra.

Jeg tror, vi skal tage en nærmere diskussion om svækkelse og bonuslokalplaner. Men jeg vil gerne sige, at det ikke har været tanken, at man skulle sætte lovregler til side. Det er ikke meningen med ordet »svækkelse«. Der er i dag mulighed for at give dispensation fra strandbyggelinjer og byggelinjer og alt muligt andet, og de dispensationsmuligheder er der også i fremtiden.

Så man kan sige, at ordet »svækkelse« – sådan lidt groft sagt, og i hvert fald hvis ikke vi skal have et detaljeret udvalgsarbejde her – er på linje med, at man ved dispensationer i en vis forstand kan svække, fordi man kan ændre hensigtsmæssigt på nogle bygge- og beskyttelseslinjer og den slags ting, hvor vi har været ude for, at der i det virkelige liv kan være behov for den slags dispensationer. Det er derfor, at paragrafferne har været der hele tiden.

[Miljøministeren]

Fru Dorte Bennedsen siger, at man ikke når målet med hensyn til skovtilplantning. Nej, i forbindelse med skovloven må vi sige, at det er en hensigtserklæring. Vi skal jo have nogle finanslove igennem, og det var også derfor, at jeg tidligere på dagen sagde, at jeg ikke syntes, der var basis for en omprioritering inden for Miljøministeriets område, sådan at der gik 50 mio. kr. til Østeuropa. Så havde det været endnu vanskeligere at nå skovtilplantningsmålet.

Der er hele tiden tale om en hensigt, som man gerne vil opnå, men det er dog til enhver tid afhængigt af, at man kan skaffe flertal og penge, og der er tale om nogle samfundsøkonomiske afvejninger. Men det er sådan set en meget god begrundelse for, at jeg netop ikke synes, at der var basis for at omprioritere 50 mio. kr. inden for Miljøministeriets budget.

Så vil jeg godt sige om beliggenhedsfredning, at den ikke er tilsigtet. Der er ikke tale om at fjerne beliggenhedsfredning. Det må vi tage i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Men hensyn til fru Dorte Bennedsen har jeg været inde på det med bonuslokalplanerne, og jeg tror ikke, jeg kan tilføje så forfærdelig meget til det, jeg har sagt om dispensationen.

Når det drejer sig om debatten i 1983 om naturbeskyttelsesloven og Tage Dræbys indlæg osv., vil jeg sige, at det er en debat, jeg meget nødtigt genlæser. Jeg kan godt huske debatten. Jeg kan også huske den usædvanlige tone, der blev anvendt under den debat, og det var ikke særlig godt for folkestyret. Det er en af de mest ækle debatter, jeg har overværet inden for det her område, og den føler jeg ikke trang til at genlæse.

Til hr. Knud Lind vil jeg kun sige, at jeg naturligvis heller ikke er enig i de betragtninger, hr. Knud Lind gør om embedsmændene. Jeg vil sammenfatte det i, at fordi man på nogle områder kan lave detaljerede regler, er det ikke ensbetydende med, at man kan gøre det alle steder. Det er det, der ligger i det. Jeg er glad for tilkendegivelsen om, at det trods alt kun er politiske tilnærmelser, der foregår her.

Hr. Leif Hermann siger: Hvis man så i det mindste havde haft fredningsplanlægningen. Det har man ikke, hr. Leif Hermann, men man har jo fået noget nyt, nemlig nogle handlingsplaner. Og hr. Leif Hermann ved jo godt, fordi hr. Leif Hermann er blevet orienteret om det, at Miljøministeriet for få måneder siden udsendte

en handlingsplan for fredninger på land og på havet. Amdradsforeningen og Danmarks Naturfredningsforening er enige i disse handlingsplaner, og Skov- og Naturstyrelsen vil sørge for, at de følges op.

Så man må dog sige, at vi har gjort ganske meget på fredningsområdet, også i forhold til tidligere, idet vi nu direkte har handlingsplaner på det her område. Det mener jeg gør, at hele denne situation ser fuldstændig anderledes ud, end den gjorde i 1917, da vi etablerede fredningsnævne.

Med hensyn til spørgsmålet om regelforenkligning og alt muligt andet er jeg blevet oplyst om, at der faktisk er tale om 25 pct. færre bemyndigelsesregler end tidligere, og at der vil blive tale om færre bekendtgørelser. I øvrigt er det tanken at forhandle det med organisationer og i nogle sammenhænge også med Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Kan jeg ikke love ministeren andet i dag, så kan jeg i hvert fald love ministeren, at tilnærmelserne kun vil blive på det politiske plan.

Når jeg har talt om disse miljøministerbeføjelser, er det ikke bare for at genere ministeren. De Danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger skriver i deres brev, som ministeren formentlig også har modtaget – hvis ministeren har tid til at høre efter – af 2. januar 1990 på side 3 vedrørende miljølovene:

»Efter landbrugets opfattelse vil antallet af regler og detailbestemmelser ikke blive mindre som følge af lovreformpakken. De nye regler vil i stort omfang som hidtil blive udarbejdet af ministeren. Derved bliver reglerne i deres tilblivelse og indhold ikke genstand for den politiske afvejning, som i dag foregår ved Folketingets mellemkomst. Antallet af bemyndigelsesbestemmelser bør derfor efter landbrugets opfattelse erstattes af egentlig lovgivning på området.«

Jeg vil godt spørge Venstres ordfører: Er det dér, man har sat ind, da man har fået indflydelse? Eller har man blot sovet i timen? Her siger Landboforeningerne direkte, at de er utilfredse med alle de ministerbeføjelser, der er i den pæke, vi har været vidne til i dag. Det er man altså både i Husmandsforeningerne og i Landboforeningerne særdeles utilfredse med, så det er ik-

[Knud Lind]

ke bare noget, Fremskridtspartiet kommer med. Det er erhvervslivet, der er utilfreds med det, fordi det er diffust. Det kan ikke se, hvad der sker.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Det var dog en utrolig emotion, ministeren lagde for dagen i sit sidste svar til mig. Hun kaldte debatten i 1983 den mest ækle debat, hun har overværet. Jeg henviste til første behandling. Jeg har lige læst den igennem, og der var en venlig afvisning fra ministeren og de borgerlige partier, og der var tilslutning fra SF og fra Socialdemokratiet. Det skarpeste, der blev sagt ved den førstebehandling, blev sagt af den radikale ordfører, og det var i øvrigt ikke særlig skarpt. Der faldt lidt knubbede ord ved andenbehandlingen, men det var ikke det, jeg henviste til, jeg henviste til førstebehandlingen.

Når jeg overhovedet nævnte sagen, var det, fordi ministeren på et tidspunkt sagde, at hun godt vidste, at Socialdemokratiet altid er villigt til at lave alt muligt uden om regeringen, og det kom også her i anden omgang, at regeringen var nødt til at afveje, og at oppositionen jo ikke behøvede at afveje. Det er også sagt, at oppositionen ikke tager økonomiske hensyn, den bruger pengene to gange.

Jeg tog dette op, fordi jeg egentlig syntes, at ministeren skulle holde op med alle de bemærkninger, som hun oven i købet godt selv ved ikke er rigtige. Vi går jo ikke ud og siger, at ting skal være økonomisk uforsvarlige. Det kan være, at vi prioriterer på en anden måde, end ministeren gør. Men vi optræder også rimeligt økonomisk forsvarligt, og vi prøver at afveje tingene.

Jeg synes, vi skulle stoppe den form for argumentation. Jeg synes, disse lovforslag er for vigtige og for væsentlige til, at man skal forhandle på det niveau. Det kommer der ikke noget godt ud af andet end knubbede ord, som jeg nu står og hælder ud over ministeren, og som jeg ved at hun også ved lejlighed vil hælde ud over mig. Jeg synes, vi skulle holde op med det, for det bærer ikke noget frugtbart i sig.

Jeg var glad for, at ministeren sagde det dér om beliggenhedsfredning. Det er naturligt, at man, når man får sådan et lovforslag, sammenholder den eksisterende lov og forslaget. Det, jeg hæftede mig ved, var altså § 1 i den eksiste-

rende lov, hvor der er nævnt forskellige kriterier, herunder arealer, der kan fredes på grund af deres beliggenhed. Når det er faldet ud af lovforslaget, må jeg sige til mig selv, at det må der være en grund til.

Men hvis jeg må forstå ministerens svar sådan, at beliggenhedsfredning stadig kan foretages fuldt ud på samme manér, som det hidtil har været tilfældet, så er jeg meget tilfreds med det svar.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Det brev, hr. Knud Lind citerer fra, handler om hele miljøpakken, og det er da rigtigt, at der er mange bemyndigelser. Men der er ikke ret mange af dem, der er nye, og der er faktisk færre. I det lovforslag, vi taler om, er der altså 25 pct. færre. Så selv om vi ikke elsker bemyndigelser, må man dog sige, at her er der også tale om en vis slankning. Og det, der i hvert tilfælde for mit vedkommende er afgørende, er, at det skal forhandles med de berørte parter.

Miljøministeren (Lone Dybkjær):

Til fru Dorte Bennedsen skal jeg bare sige, at jeg ikke henviste til første behandling. Jeg henviste til andenbehandlingen, tredjebehandlingen. Ikke mere om den sag.

Vedrørende beliggenhedsfredning har fru Dorte Bennedsen forstået mig rigtigt: Der er ikke tale om nogen ændring i forhold til den bestående tilstand. Jeg tror, det vil vise sig under udvalgsarbejdet, at en række af de ting, der har været sagt her, kan opklares og selvfølgelig bør opklares i retning af, at det ikke ser så galt ud.

Så vil jeg til fru Dorte Bennedsen sige, at jeg er enig i, at knubbede ord ikke fører til så meget, så jeg er sådan set enig i, at det bør vi ikke have. Mine var bare ment i al Christiansborgfredsommelighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Mil-

[Den fg. formand]

jø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 167:

Forslag til lov om vandløb.

Af miljøministeren (Lone Dybkjær).

(Fremsat 18/1 90).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Nielsen (S):

Også det lovforslag, vi her har til behandling, skyldes et ønske hos ministeren om at forenkle. Jeg tror, man har fornemmelsen af – det har vi hørt af det foregående – at det vil vi gerne medvirke til, hvis det da kan gøres på en sådan måde, at det ikke forringer lovgivningen på området.

Det lovforslag, vi har til behandling her, går bl.a. ud på sikring af de danske vandløb og søer. Der er i hvert fald ingen grund til at slække på lovgivningen på området. Det ser ikke for godt ud med vore vandløb.

Tjener forslaget så til bedring af vores miljø, til gavn for afstrømningsforhold i vore vandløb i forhold til nuværende lovgivning på området? Det er jeg ikke helt sikker på. Der er en meget flot formålsparagraf, lad mig bare sige det. Men går man paragrafferne igennem i lovforslaget, er det svært at bedømme, om de nu også lever op til formålsparagraffen.

Hvorfor nu det? Ja, loven er, som vi tidligere har hørt i dag, ikke særlig detaljeret. Det er klart, at når man forsøger at omskrive f.eks. den nuværende vandløbslov og okkerlov, som jo alene indeholder over 100 paragraffer, til en ny lov, der kun indeholder 40–45 paragraffer, så vil loven i forhold til den nuværende lovgivning stå og falde med, hvordan miljøministeren benytter de beføjelser, hun får – hvis ellers loven bliver vedtaget – til udfærdigelse af bindende forskrifter for lovens anvendelse. Det ved vi jo ikke noget om.

Der er dog et område, hvor jeg ved, at læse loven og bemærkningerne til loven helt sikkert kan konstatere, at der sker en svækkelse i for-

hold til den nuværende lov. Det gælder forebyggelsen og bekæmpelsen af okkergener i vore vandløb. Man opgiver hjemmel for statstilskud til nedbringelse af okkergener, afgrænsning af okkerområder skal revurderes, den frie dræningsret skal udvides, og der skal fastsættes lempeligere regler for gendræning af okkerområder.

I bemærkningerne til § 7 i loven siges det helt klart, at nu vil man gå i gang med at påbegynde en revurdering af okkerområdet, som formentlig kan indskrænkes – det læser jeg som »kan indskrænkes«. Det vil ske i samarbejde med Landbrugsministeriet og landbrugsorganisationerne. Jeg vil godt spørge ministeren, om der også kunne være andre organisationer, som havde, skal vi sige interesse i at komme med i at aftale disse nye bestemmelser. Jeg håber i hvert fald, at ministeren vil huske formålsparagraffen i loven, nemlig at det også gælder om at beskytte vore vandløb, når nu ministeren skal til at drøfte disse forhold med landbrugsministeren og landbrugsorganisationerne.

Af disse få bemærkninger skulle det gerne fremgå, at Socialdemokratiet ikke kan støtte lovforslaget, som det foreligger; men jeg vil samtidig gerne gøre opmærksom på, at vores parti har stor interesse for sagen her, og at vi vil medvirke aktivt i udvalgsbehandlingen til en forbedring af dette lovforslag.

Rønholt (KF):

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at der har været lovgivning på området i mere end 700 år. Det er ikke så mærkeligt, for der har altid været erhvervsinteresser i vandløb; det drejer sig ikke kun om fiskeinteresser, men også vandkraftens anvendelse til industrielle formål og vandafstrømningshensyn til sikring af landmændenes dyrkningsinteresser har været gældende.

Vandløbenes betydning og placering har i den forbindelse givet anledning til megen historieskrivning, men også til mange konflikter. Det er måske derfor, at historieboerne er skrevet om dem.

Mere og mere trænger også naturbeskyttelsehensynet sig på. Det er en naturlig konsekvens af vandløbenes ændrede betydning og befolkningens større og større rekreative behov.